

UNIVERZITA KARLOVA
FILOZOFICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2018

Markéta Grünerová

UNIVERZITA KARLOVA
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav Dálného východu
Obor: Koreanistika

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Markéta Grünerová

Domácí adopce v Koreji
Domestic adoption in ROK

2018

Vedoucí práce: Mgr. Vladislava Mazaná

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 11. května 2018

.....*Grünerová*.....

Markéta Grünerová

Klíčová slova

System adopceí v Koreji, korejští adoptivní rodiče, opuštěné děti v Koreji, sirotčince v Koreji, adopce dětí v Koreji, sirotci v Koreji

Keywords

Adoption system in Korea, Korean adoptive parents, abandoned children in korea, orphanage in korea, children adoption in Korea, orphans in Korea, Special adoption act Korea

Abstrakt

Adopce v Korejské republice je velmi kontroverzní téma. Země, která po několik desetiletí dávala opuštěné děti k adopci do zahraničí a dlouho tak unikala domácímu řešení této problematiky, jí nakonec musela začít řešit od 90. let, aby si zachovala tvář moderního státu. Od té doby adopční zákon prošel několika změnami, přičemž nejnovější z roku 2012 vyvolal mnoho rozporů, zda se počet mezinárodních adopcí nesnižuje jen na úkor zvyšujícího se počtu opuštěných dětí. Tato bakalářská práce se zaměřuje právě na aspekty tohoto zákona a jeho účinky. Zároveň se věnuje přímo problematice domácí adopce v Korejské republice, jejím charakteristickým rysům z různých úhlů pohledů. Rozebírá přístup občanů Korejské republiky k adopci dětí, ke svobodným matkám, které jsou zásadní příčinou k odkládání dětí mimo rodinu

Abstract

Adoption has always been bone of contention in Republic of Korea. The country, which for a few decades gave its abandoned children upon international adoption and for a long time was profiting through it, had to face this problematics in the 90's to maintain its status of modern state. Since then an Adoption law was changed a several times. The last version from 2012 caused a lot of contradictions, if it lowers a number of international adoption to the detriment of more abandoned children. This bachelors thesis targets aspects of this act and its actual effects. Equally is focusing on domestic adoption in ROK and its characteristics from different points of view. Parses opinion of Korean citizens about adoption and unwed mothers, who are main source of abandoned children.

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Vladislavě Mazané za odborné rady, ochotu a pomoc při vypracování bakalářské práce. Mé osobní díky za podporu patří také rodině a přátelům.

Obsah

1.	Úvod.....	9
2.	Historie.....	12
2.1	Nejstarší záznamy, Čosön až konec Korejské války	12
2.2	Korejská válka až rok 2012	19
2.3	Změna adopčního zákona 2012 až současnost	26
2.3.1	Special Adoption Act 2012.....	26
2.3.2	Reakce na změnu adopčního zákona	35
3.	Svobodné matky.....	38
3.1	Domy pro svobodné matky	39
3.2	Organizace.....	43
4.	Domácí adopce.....	45
4.1	Čísla a perspektiva	45
4.1.1	Úprava adopčního zákona 2017	49
4.2	Tajné adopce.....	52
4.3	Názor společnosti.....	53
4.3.1	Průzkum 2010	57
4.3.2	Průzkum 2008 Tädžön.....	65
4.4	Mezinárodní adopce	69
5.	Závěr	72
	Bibliografie	76

Seznam tabulek	79
Přílohy	80

1. Úvod

Jižní Korea se od Korejské války stala ve světě známou jako vývozce svých dětí do zahraničí. Co začalo dětmi smíšeného původu po Korejské válce, přerostlo k adopcím dětí svobodných matek, které jsou do dnes nejčastěji adoptovanými dětmi. S prvními snahami o zlepšení situace domácí adopce v 60. letech, které ztroskotaly, se Korejská republika začala o špatnou situaci domácí adopce starat až po kritice ze zahraničí během Letních olympijských her 1988. Od té doby se jižní Korea snaží mezinárodních adopcí snížit, ale plány na jejich úplné zrušení již několikrát ztroskotaly, zatímco počet domácích adopcí se za celou dobu zvýšil jen o málo a jejich roční objem v 21. století nepřesáhl ani dva tisíce adoptovaných v nejlepších letech (2001 bylo 1770 dětí, posléze se počet už jen snižoval).

Tato práce se proto věnuje domácí Korejské adopci, jejímu vývoji a specifikům. Seznamuje s vývojem legislativy, hledá hlavní příčiny malého počtu adopcí. Snaží se zmapovat vývoj názorů na adopci.

V první kapitole se budu věnovat historickému pohledu na adopce na korejském poloostrově od nejstarších dob. V rámci toho se pokusím nalézt a vystihnout hlavní příčiny vzniku situace, v jaké se dnešní Korejská republika s adopcemi nalézá, na tyto nálezy budu navazovat v následujících kapitolách práce a podložím jimi své závěry.

V druhé kapitole se budu zabývat problematikou svobodných matek, neboť toto téma úzce souvisí se samotnými adopcemi a nelze jej tedy přehlédnout. Představuje důležitý zdroj pro širší pochopení problému a nalezení jeho možného řešení.

Poslední, třetí kapitola, je rozdělena na několik velkých částí. V první shrnu současnou situaci domácí adopce, přičemž navážu na obsah z prvních dvou kapitol a statistických záznamů o počtu adopcí za posledních 10 let. Zároveň se budu věnovat úpravě adopčního zákona z konce roku 2017. V druhé části budu analyzovat dva průzkumy statistického úřadu o mínění obyvatel na problematiku adopcí a dvě studie názoru obyvatel Korejské republiky na adopci. Ve třetí části shrnu stále oblíbený způsob adopce z minulosti „tajnou adopci“. V poslední části v krátkosti popíši druhý možný a ještě před 12 lety častější způsob adopcí a popíši jeho problematičnost.

V bakalářské práci využívám různé metody zkoumání, především analýzu a syntézu. Snažím se vytvořit shrnutí situace domácích adopcí v průběhu existence Koreje jako země, vystihnout jaké má problémy a prostřednictvím analýzy průzkumů veřejného mínění vystihnout většinový názor na adopci.

V celé práci jsem čerpala z různorodých zdrojů, především odborných prací věnovaných tomuto tématu a téměř výhradně z primárních zdrojů (statistiky, studie, zákon). První dvě podkapitoly „Historie“ čerpám hlavně z knihy Tobiasse Hübinetta: *Comforting an Orphaned Nation*. Pro druhou kapitolu se stal hlavním zdrojem odborný článek Kim Hosu: *The Biopolitics of Transnational Adoption in South Korea Preemption and the Governance of Single Birthmothers*.

Pro psaní korejských názvů a jmen v práci používám českou vědeckou transkripci. Korejská jména zapisuji v korejském tvaru, tj. nejprve příjmení a až poté křestní jméno. Většinu názvů (zákonů, organizací, statistik) překládám do češtiny, kde u hrubého překladu používám uvozovky pro upozornění na takový překlad. Zažité anglické nebo korejské názvy a pojmenování ponechávám v původní formě a pro jejich zvýraznění používám kurzívu. Práce je zaměřena na

Korejskou republiku, jejíž název je v práci zkracován jen na „Korea“, potažmo „Korejci“ pro pojmenování občanů jižní části poloostrova. Tyto pojmy tak neodkazují na Korejskou lidově demokratickou republiku ani její občany.

Termínem „státní péče“ označuji všechny ostatní druhy péče mimo adopci, protože jsou financovány státem. Oproti plánu práce ale vlastní kapitolu o státní péči vynechávám, kvůli absenci propojení se současným zpracováním tématu o domácích adoptcích.

2. Historie

2.1 Nejstarší záznamy, Čosŏn až konec Korejské války

Korea, která si získala za posledních šedesát let pověst vývozce dětí do světa, má překvapivě také velmi dlouhou tradici domácích adopcí začínající už v samotných zakladatelských mýtech uvedených v kronikách *Samguk sagi* a *Samguk jusa*. První takový mýtus pojednává o o zakladateli státu Kogurjŏ (37 př.n.l – 668 n.l.) Čumongovi, který byl adoptován králem Východního Pujo poté, co se mu nepovedlo zbavit se Čumonga ještě před jeho narozením. I zakladatel státu Silla (57 př.n.l – 935 n.l.) Hjŏkkŏse a dokonce i jeho žena byli zcela záměrně adoptováni vůdci klanů¹, na rozdíl od mýtu Kogurjŏského. Stejným způsobem byli adoptováni i vládci států Kaja² a zároveň i zakladatelé dalších královských rodů Silly³. I když se jedná jen o mýty, lze předpokládat existenci určité tradice adopcí i v nejstarších státech korejského poloostrova, nicméně se spíše jednalo jen o zajištění dědice. Toto tvrzení ale nelze zcela potvrdit z důvodu absence spolehlivých zdrojů a informací z období Tří království a Sjednocené Silly.

Z období následujícího státu Korjŏ (918-1392) již informace najít lze. Podle nich byl systém adopcí za Korjŏ podobný systému západních zemí. Opuštěné dítě nebo děti, a to i holčičky, které byly později nechtěné, bylo běžné adoptovat nejen z důvodu zajištění pokračování pokrevní linie, ale i ze solidarity.

¹ IRJŎN. *Samguk jusa: nepominutelné události Tří království*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. Mythologie. ISBN 978-80-7422-176-7

² Viz 1

³ Viz 1

Tato solidárnost nejspíš vyplývá z velkého vlivu buddhismu v systému Korjŏ. Solidarita se projevovala i v péči o sirotky, která se projevila například v zákonu schváleném králem Sŏngjongem v roce 994, ve kterém proklamuje, že opuštěným dětem mladším deseti let má být zajištěno jídlo a ošacení. Přesto zůstávala nejdůležitějším způsobem adopce již zmíněná adopce pro zajištění dědice. V souladu s tím byla i v roce 1046 založena instituce pro ustanovení dědice. Adoptovaný dědic nemusel být z rodiny, jak bylo stanoveno později. Naopak v roce 1068 byl přijat zákon, který proklamoval, že pokud neexistuje přímý potomek, je vhodná adopce opuštěného dítěte mladšího tří let. Na rozdíl od pozdějších ustanovení pro adopci z rodiny mohl být adoptován mladší jedinec nejen s odstupem přesně jedné generace od adoptivního otce a byly časté adopce i od ženských příbuzných. Navíc v genealogiích lze nalézt informace o dalších běžných postupech, když v rodině zemřela hlava rodiny a nebyl dědic. Roli hlavy rodiny převzala žena, při neexistenci mužského následníka, a také byl možný nástup syna od jiné než první manželky zejména i proto, že počet manželek nebyl omezen. Mnoho adopcí proběhlo také z důvodu zisku majetku nejen pro zajištění dědice.⁴

V době vlády dynastie I (1392-1910) se ale vše změnilo, včetně vnímání adopcí způsobem, jakým jej Korejci vidí mnohdy i dnes. Ačkoliv zpočátku pokračovalo mnoho z praktik adopcí Korja, během tří století od založení státu Čosŏn byly zcela nahrazeny konfuciánskou tradicí, jež se stala hlavní ideologií i vírou pro dynastii I. Počet adopcí postupně stoupal a všechny navíc probíhaly podle „tří pravidel“. Za prvé, adoptovali se pouze synové. Za druhé nesmělo se

⁴ PETERSON, Mark. *Some Korean attitudes toward adoption*. Korea Journal 17 (12): 28-31, 1977

HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66, c2006

adoptovat z manželčiny strany ani od sester otce, protože rodinná linie je jen v mužských potomcích. Za třetí, adoptovaný syn musel být přesně o jednu generaci mladší (syn bratra nebo bratrance), věk nebyl podstatný. Adoptovaný navíc musel být z pokrevní linie, tím se znemožnilo například adoptovat zetě, způsob běžný pro Japonsko.⁵ K adopcím byly především dva důvody: nalezení následníka pro udržování rituálů a pro zdědění majetku. Ze začátku však nebyla adopce tak široce využívána, protože mohly dědit i dcery. Když ale začal vše dědit nejstarší syn, který se měl postarat o zbytek své rodiny, potřeba mužského dědice vzrostla. Dalším důvodem k nárůstu množství adopcí byla postupná ztráta legitimnosti synů vedlejších manželek. Tato příčina úzce souvisí se zákazem mít vícero manželek, a pokud muž měl další ženu, byla to buď konkubína, nebo druhá žena s nižšími privilegii. Pokud rod neměl přímého následníka, bylo ze začátku podporováno, aby jí ustanovil syna vedlejší ženy. Takový syn se nazýval *sodža* a nebyl podle konfuciánského zákona zcela legitimní, což lze sledovat na odepření složení nejvyšších úrovní zkoušek *kwagŏ*, s tím spojená omezená místa ve státní službě, nebo vykázání nelegitimních synů mimo dům po dobu vykonávání obřadů. Právě tato omezení postupně od konce 17.století nejspíš způsobila větší oblibu adopcí než ustanovení nelegitimního syna následníkem, což zpětně ještě více prohloubilo rozdíl mezi synem první a druhé ženy.⁶

Nárůst adopce dědiců kandidáty státních zkoušek *kwagŏ* podle záznamů o adopci (*Kyehu tŭngnok*) byl následující:

- v 16. a 17. století 1,6 až 2,81%,
- v 18. století 9,1%,

⁵ PETERSON, Mark. *Some Korean attitudes toward adoption*. Korea Journal 17 (12): 28-31, 1977

⁶ PETERSON, Mark. *The Adoption Dilemma in Traditional Korea*. Transactions of the Korea Branch of the Royal Asiatic Society 53: 59-68, 1978

- 12,39 % v 19. století.⁷

Zdá se pravděpodobné, že nárůst adopcí způsobily adoptování následníka navzájem mezi rodinami. Pokud byl adoptován jediný syn v rodině, pak si jeho původní rodina musela najít jiného syna, kterého adoptovala. Při srovnání registru a genealogií lze navíc zjistit postupné přecházení ke vzdálenějším příbuzným, aby byl nalezený ideálním dědicem, nejlépe muž mezi 20 až 30 roky věku, který složil zkoušky. Průměrný věk adoptivních otců se pohyboval mezi 60 a 70 lety.⁸

Konfuciánský způsob adopcí za Čosönu byl běžnou praktikou pro literátskou vrstvu společnosti. Běžní svobodní lidé podle státních záznamů ale také adoptovali. Nejdříve se často jednalo o zeti, sirotka a někdy dokonce syna otroků, protože i běžní svobodní lidé potřebovali člena rodiny, který by zajistil rituály nebo se postaral o staré rodiče. Později se začalo rozvíjet psaní rodokmenů i v nižších vrstvách společnosti a s nimi se dostal konfuciánský způsob adopcí i k nim.⁹

Pokud jde o opuštěné děti a sirotky, kteří podle konfuciánského způsobu nemohli být adoptováni, protože nebyli s nikým pokrevně spřízněni, existovala pro ně péče, která se v různých dobách dynastie Čosön lehce lišila. Všeobecně sirotci a opuštěné děti patřili do skupiny tzv. čtyř strádajících, mezi které krom nich patřili vdovy, vdovci a bezdětní, a o kterých stát věděl, že potřebují určitou sociální péči. Proto často dostávali jídlo a oblečení. Pro děti bez rodičů se stát

⁷ HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang, : 29-66, c2006

⁸ PETERSON, Mark. *Adoption in Korean genealogies: Continuation of lineage*. Korea Journal 14 (1), 28-35, 1974

⁹ PETERSON, Mark. *The Adoption Dilemma in Traditional Korea*. Transactions of the Korea Branch of the Royal Asiatic Society 53: 59-68, 1978

snažil nalézt soukromou či komunitní péči. Taková péče měla tři podoby, buď se dítě dostalo k pěstounovi, bylo adoptováno, nebo se stalo služebníkem či otrokem. Druhy péče byly navíc podporovány různými zákony.

Například podle Análů dynastie Čosŏn vešel ve 13. století v platnost zákon, podle kterého měl místní úředník zajistit dítěti, o které se neměl kdo postarat, jídlo a oblečení do věku 10 let, kdy už bylo na dítěti, co bude dělat. Stát založil i instituci *Česängwŏn*, jež měla sloužit obdobně jako dětské domovy dnes. Mimo státní péči mohli jít sirotci do kláštera, kde se stali mnichy. Dokonce i vesnické komunity se podle Análů bez pobízení zákonů o děti bez rodičů staraly. Také korejští literáti ve svých pracích pojednávali o možnostech zajištění péče o sirotky, jako se lze dočíst například v díle I Julgoka (1536-1584):¹⁰

„Fifth, in the case of young orphans, children who are left alone with no one to depend on after death of a member, if the family possesses sufficient resources the compact should select a trustworthy person from among the relatives and entrust that person with the task of man-aging the properties. If there is no suitable person among the relatives the compact should select a member who is close to the family of the deceased to manage the proprieties. If the family is destitute and unable to support itself, the members should work together to provide assistance so that the family will not lose the means of survival... As the son of bereaved family grows older an appropriate person should be selected to teach him and a suitable spouse should also be found for him.“¹¹

V roce 1783 vešel v platnost zákon krále Čöngdžo, který se inspiroval hnutím *Sirhak*, jež bylo ovlivněno západním myšlením. Zákonem se zaručovalo dětem opuštěným, sirotkům a dětským žebrákům jídlo a oblečení a zároveň se doporučovala adopce namísto instituční péče. Král Kodžong zavedl sirotčince na

¹⁰ KIM, Jung-Woo a Terry HENDERSON. History of the Care of Displaced Children in Korea. *Asian Social Work and Policy Review* [online]. roč. 2, č. 1, s. 13–29. 2008

¹¹ Viz 10

sklonku vlády Čosŏn, kdy byl na Koreu činěn velký nátlak ze zahraničí, aby se modernizovala. Později byla povolena adopce mimo pokrevní linii v rámci reformem *Kabo*.¹²

Základy pro dnešní péči o opuštěné děti a sirotky a s nimi i adopci, tak jak je známá v západních zemích, přinesli do Koreje křesťané. Ačkoliv katolická misie, která do Koreje poprvé přišla v 15. století, byla celou dobu silně perzekuována, začala šířit mezi Korejci západní pohled na děti. Tedy že děti jsou posvátná stvoření, o které je nutné pečovat, a že mají stejné postavení jako staří lidé. Tento pohled byl pro Korejce v naprostém rozporu s konfuciánským, podle kterého je dítě jen následník rodu, hlavním důvodem jeho existence je oddanost rodičům (*hjo*) a spolu s ním je celá jeho rodina jen malým kousíčkem řetězce předků, vůči nimž je třeba zachovávat a vykonávat rituály.¹³ Katoličtí věřící dále učili, že špatná péče o děti, jejich opuštění nebo preference syna jsou hříchy. Katolické misie se zároveň začaly starat o společnosti znevýhodněné děti, což vedlo v roce 1864 k uvedení prvního sociálního systému, který sirotkům zajišťoval místa, kde pro ně bylo dostupné přístřeší a péče. V roce 1885 byl založen první sirotčinec spojený s domovem důchodců. Nebyli to jen katolíci, ale i protestanti, kteří zavedli v Koreji mnoho západních organizací, jako jsou nemocnice, školy a sirotčince. Přesto je to především Katolická církev, která podporovala a podporuje velkou část charity v Koreji. I když se tato péče zdála

¹² HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66 c2006

¹³ PETERSON, Mark. *The Adoption Dilemma in Traditional Korea*. Transactions of the Korea Branch of the Royal Asiatic Society 53: 59-68, 1978

být dobrá, je možné, že způsobila i velkou újmu ve schopnosti Korejců řešit si sociální problémy samostatně.¹⁴

Zatímco křesťanské misie nadále pomáhaly dětem bez rodičů, Korea byla v roce 1910 anektována Japonskem a v roce 1912 vstoupil v platnost nový, moderní zákon o adoptcích. Ten byl ale podobný spíše konfuciánskému způsobu adoptcí. Až v roce 1938 byl schválen zákon, který zcela zakotvil právo na adoptci mimo pokrevní rodinu. Podle záznamů bylo díky němu až do osvobození adoptováno 4491 dětí. Právě s tímto zákonem se i po osvobození dále pracovalo jako se základem principů, parametrů a procesů domácí adoptce a adoptce všeobecně. Vznik tohoto zákona během Japonské okupace ale pravděpodobně také přispěl do jisté míry k nárůstu určitého odporu obyvatel proti tomuto zákonu a proti adoptci samotné.¹⁵

Jak je shrnuto výše, Korea si od nejstarších dob prošla několika různými způsoby adoptcí, i přesto je ale od počátku vidět, že adoptce je v Korejské společnosti už od prvních států vnímána jako prostředek pro nalezení dědice, ne jako záchrana jedince a solidární pomoc. Nicméně i přesto lze v minulosti, hlavně v období státu Korjŏ, nalézt přirozené chápání nutnosti alespoň nějaké solidárnosti k sirotkům a nutnosti péče o ně. Bohužel je ale možné, že přes velkou starost křesťanských misí na Korejském poloostrově se toto cítění znovu přirozeně nenavrátilo, naopak je vnímáno jako zcela cizí myšlenka importovaná do Koreje, tím spíš, že se problematiky adoptcí dotkl i zákon za Japonské okupace.

¹⁴ KIM, Jung-Woo a Terry HENDERSON. History of the Care of Displaced Children in Korea. *Asian Social Work and Policy Review* [online]. roč. 2, č. 1, s. 13–29. 2008

¹⁵ HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66, c2006

Následující kapitola ukáže vývoj adopce do roku 2012 a příčiny provozování mezinárodní adopce.

2.2 Korejská válka až rok 2012

Korea si po konečném osvobození od Japonska v roce 1945 užila jen málo klidu a míru, rozdělena na dvě poloviny, v roce 1950 vypukla bratrovražedná Korejská válka. Jedním z následků války bylo velké množství osiřelých dětí. Už v roce 1951 byl jejich počet odhadnut na sto tisíc. Po válce byl odhadnut počet opuštěných dětí mladších 18 let dokonce na dva miliony, přičemž minimálně deset tisíc opuštěných dětí byli sirotci na ulici, zcela bez domova. S nárůstem počtu opuštěných dětí vzrostl i počet institucí starajících se o opuštěné a osiřelé děti. V roce 1945 na konci Japonské nadvlády bylo známo 38 institucí, v roce 1957 již pečovalo o 48 594 opuštěných dětí 482 institucí, tzn. nárůst o 444 institucí za 12 let. Většina z nich byla založena americkými vojáky. S takto velkým počtem sirotek se Korea, pro kterou navíc byly adopce mimo pokrevní linii stále nezvyklé, nebyla schopná vypořádat, a tak s pomocí zahraničních organizací začala dávat děti k adopci do zahraničí. Ve válečném a poválečném období navíc mnoho dětí adoptovali američtí vojáci, ať z pocitu solidarity, nebo jako otcové děti, a odvezli je do své rodné země. V korejské společnosti zaměřené na čistou pokrevní linii a genealogii byly děti smíšeného původu vystaveny tvrdé kritice a diskriminaci stejně jako jejich matky.¹⁶

První oficiální mezinárodní adopce z Koreje proběhla v roce 1953, po potřebných zákonných úpravách na straně USA i Koreje. Neoficiální adopce však probíhaly již dříve. Dne 20. ledna 1954 byla založena Služba pro umístění dětí

¹⁶ HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66. ©2006

(Child Placement Service), kterou zaštitilo Ministerstvo zdravotnictví a sociálních služeb Korejské republiky a která měla zajistit adopci dětí smíšeného původu do USA a jiných západních zemí. Tato služba navíc spolupracovala s Mezinárodní sociální službou se sídlem v Ženevě. Od této doby se postupně přidávaly další zahraniční organizace, které se staraly o adopci korejských dětí do zahraničí. V roce 1956 byla založena Holtova adopční agentura americkým farmářem Jamesem Holtem, která se postupem času stala největší adopční agenturou zprostředkovávající mezinárodní adopce na světě, a především v Koreji, kde by se bez ní pravděpodobně nikdy nestaly mezinárodní adopce běžnou praktikou. Mezi roky 1953 až 1959 bylo adoptováno 2899 korejských dětí, z nichž 70 až 90% bylo smíšeného původu, víc jak polovina byla adoptována přes Holtovu agenturu a většina z nich byly holčičky. Od roku 1959 začal stoupat počet dětí čistě korejského původu adoptovaných do zahraničí, opět především díky Holtově agentuře.¹⁷

V roce 1960 skončil diktátorský režim a po krátkém demokratickém období nastoupil nový, vojenský. Hlavním cílem režimu se stalo zlepšení ekonomické situace a odstranění problémů typických pro země třetího světa, jako přelidnění a chudoby. Byly tedy nastaveny nové zákony pro kontrolu populace a rodinné plánování. Spolu s nimi vstoupil v platnost dne 30. září 1961 i první moderní Korejský adopční zákon, Speciální zákon o adopci sirotků (*Koa ibjang tchŭngjebŏp*), který byl následován Zákonem o péči o děti (*Adongbokdžibŏp*), jenž doporučoval mezinárodní adopci oproti ústavní péči. V roce 1967 bylo zákonem stanoveno, že každá adopce musí být podle korejského zákona zpracována agenturou licencovanou státem, která je zároveň propojena

¹⁷ HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66. c2006

s licencovanými zahraničními agenturami. Do roku 1972 byly založeny další dvě zcela korejské agentury, které se staraly o mezinárodní adopce a spolu s mezinárodními jich bylo celkem sedm¹⁸. Roky 1962 až 1970 se staly jediným desetiletím 20. století, kdy domácí adopce byla vyšší než mezinárodní, i když byl patrný rozvoj mezinárodní adopce. Konkrétně bylo 8247 případů domácí adopce ku 6166 případům mezinárodní adopce. Hlavním důvodem nárůstu domácí adopce bylo v roce 1962 založení agentury zaměřené pouze na domácí adopce, agentury Korejský křesťanský adopční program. V roce 1975 se tato agentura spojila s Holtovou agenturou. Domácí adopce avšak nadále probíhaly především v konfuciánském stylu, pouze s tím rozdílem, že se nesměl adoptovat první syn, pokud nešlo o adopci do primogenitury.¹⁹

Korejská kontrola populace se stala pravděpodobně neúspěšnější na světě s jejím neuvěřitelným snížením porodnosti.²⁰ Její součástí bylo mimo jiné právo jen na jedno dítě, ekonomické výhody pro menší rodiny, sterilizace a potraty schválené v roce 1975. Všechny tyto prostředky vedly ke snížení porodnosti z 6,3 v roce 1960 k 1,6 v roce 1990 a k neuvěřitelným 1,17 v roce 2003. Situaci navíc zhoršila i patriarchálně zaměřená společnost, silně ovlivněná i konfuciánskou ideologií *hodžudže*, která po zavedení prostředků pro snížení populace způsobila výrazné snížení počtu žen. Další velké znevýhodnění žen způsobila skutečnost, že 53% dělníků byly právě ženy, navíc mladé mezi 15 až 25 lety. Právě tyto ženy posílaly své děti k mezinárodní adopci, protože byly velmi pracovně vytížené

¹⁸ The Seventh Day Adventists, the Social Welfare Society, the Catholic Relief Service, Holt Children's Services, the Korea Social Service, the Welcome House, the Eastern Child Welfare Society

¹⁹ HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66. c2006

²⁰ Viz. 18

a současně relativně chudé. Počet opuštěných dětí rapidně vzrostl nejen z důvodu znevýhodnění mladých žen, ale i s nárůstem industrializace a migrace obyvatel do měst. Přesná čísla: ze 715 opuštěných dětí v roce 1955 na 11 319 v roce 1967, a celkovým počtem 71 816 opuštěných dětí za období 1955 až 1970. Jako důvody pro opuštění dětí byly uváděny:

- městská chudoba (cca 50%),
- handicap (18,5%),
- rozpad rodiny (11,4%),
- rodičovská nedbalost (6,7%),
- nelegitimita (5,5%) a
- prostituce (4,5%).

Od Korejské války do konce 60. let se z mezinárodní adopce stal celosvětově velký symbol solidarity, a to především díky adopcím z Koreje. Mnoho lidí žijících v zemích jako USA, Švédsko, Norsko apod. mělo pocit, že musí zachránit nebohé děti před utrpením války a zemí třetího světa. V době překotného hospodářského rozvoje společnosti, v níž nebyl čas na děti a jejich výchovu, se mezinárodní adopce stala pro Koreu i velice výhodným řešením problému opuštěných dětí. Korea si při zajišťování mezinárodní adopce zároveň vybudovala dobré mezinárodní vztahy. V 70. letech se ale začaly ozývat hlasy s opačnými názory. Například že rozvoj mezinárodní adopce v Koreji zamezuje rozvoji domácí adopce nebo že relativně chudí korejští rodiče vidí jako lepší řešení pro dítě dát ho k adopci, než ho vychovávat v chudobě. Poté, co Severní Korea nařkla svého jižního souseda z prodávání svých dětí lidem ze západu, jižní Korea začala po druhé vymýšlet kroky ke zlepšení domácí adopce. Výsledkem uvedených tlaků byla změna stávajícího zákona na Zákon pro speciální případy adopce (*Ibjang tchŭngjepŏp*), který měl zvýhodnit domácí adopci a snížit

mezinárodní pouze na děti smíšeného původu a handicapované. Adoptovat se navíc smělo jen do 11 zemí prostřednictvím čtyř zcela korejských organizací:

- Společnost pro sociální péči (the Social Welfare Society),
- Holtova dětská agentura (Holt Children's services), (tato se stala zcela korejskou v roce 1977),
- Korejské sociální služby (Korean Social Service) a
- Východní společnost pro sociální péči (Eastern Social Welfare Society).

Byl zahájen pětiletý program pro roky 1976 až 1981, jehož cílem bylo ročně snížit mezinárodní adopce o 1000 adoptovaných a zároveň zvýšit domácí adopce o 500 opuštěných dětí. Když byl ale v roce 1979 zabit prezident Pak Čong-hŭi a nastoupil Čun Tu-hwan v roce 1980, uvedený plán se rozpadl. Důvodem byl jednak neúspěch při zvyšování domácí adopce, jednak opětovný přechod k mezinárodním adopcím jako prostředku pro udržování mezinárodních vztahů. V 80. letech se ze čtyř výše uvedených agentur staly společnosti soupeřící o největší zisk, který vyvrcholil největším počtem mezinárodních adopcí vůbec: 66 511 adoptovaných dětí do zahraničí za desetiletí.²¹

Agentury, aby získaly novorozená miminka k adopci a vydělaly ještě více, začaly otvírat mimo jiné i domy pro budoucí matky, které byly svobodné nebo mladé. Rozvoji domů pro budoucí matky napomohl i skandál, kdy bylo adoptováno dítě, které nebylo ani opuštěné. Následně v roce 1984 zákon zakázal adopce z úplných rodin.²²

²¹ HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66. c2006

²² Viz. 20

V roce 1987 odstoupil kvůli velké kritice prezident Čun Tu-hwan a po prvních demokratických volbách nastoupil Ro Tchä-u. V roce 1988 se konaly Letní olympijské hry v Soulu, při jejichž organizaci a zajištění se snažila Korea předvést jako vyspělá země. Zároveň se ale dostala do hledáčku všech světových zemí, začaly se probírat i její nedostatky, mezinárodní adopce nevyjímajíc. Kritika za zahraničí přiměla politiky v září 1989 k zahájení realizace plánu, jehož cílem bylo zvýšení adopcí domácích a postupné snížení až úplné zastavení k roku 1996 adopcí mezinárodních, s výjimkou pro handicapované a děti smíšeného původu. Adopční agentury se musely zmenšit a prakticky jediným zdrojem dětí k adopci se staly děti svobodných matek provozovaných agenturami. Realizace tohoto záměru nebyla dokončena. V roce 1994 byla zahájena nová etapa postupného každoročního snižování o 3 až 5% s plánovaným ukončením mezinárodních adopcí do roku 2015. Adopční zákon se změnil na Speciální zákon pro podporu a proces adopce (*Ibjangčchokdžin mit čolčchä kwanhan tchŭngjeböp*), který byl s několika úpravami platný až do roku 2012. Mezi roky 1991 až 1997 zůstal počet adoptovaných dětí do zahraničí kolem 2000 ročně, ale během krize na konci 90. let došlo k jejich nárůstu, až na 2400 dětí adoptovaných do zahraničí, protože vláda neregulovala mezinárodní adopci. Za celá 90. léta bylo adoptováno rodinami ze zahraničí 22 925 dětí, z nichž až 90% pocházelo od svobodných matek. Poprvé bylo adoptováno více chlapců než dívek, i když každý třetí byl handicapovaný. Adopce handicapovaných dětí do zahraničí se také staly dalším ukazatelem nízké solidarity a elitářství korejské společnosti. Jen 195 handicapovaných dětí bylo adoptováno v Koreji, oproti

33 880 adoptovaných cizinci mezi roky 1954 až 2001, ačkoliv domácí adopce handicapovaných dětí měla od roku 1996 podporu státu.²³

S nástupem nového tisíciletí se dařilo snížit počet mezinárodních adopcí, ale počet domácích se nezvyšoval. V roce 2007 zavedla Korejská vláda prioritní systém pro domácí adopci, díky němuž nesmějí být děti do 5 měsíců života adoptovány mimo stát, pouze na území Koreje. Tento systém přispěl k dalšímu poklesu mezinárodních adopcí, meziročně o více než 600 dětí adoptovaných do zahraničí, z 1899 v roce 2006 na 1264 v roce 2007. Zlepšil se poměr domácí proti mezinárodní adopci z 69,8% mezi roky 1953 až 2006 na 47,6% mezi roky 2007 až 2009.²⁴ V roce 2006 vláda určila den 11. května za Národní den adopce, aby podpořila domácí adopci. I přes dosažení dobrých výsledků při snižování mezinárodní adopce, rozhodla vláda v roce 2011 o přípravě nového zákona, který podporuje zachování rodiny před jakoukoliv adopcí.²⁵

Z výše uvedeného vyplývá, že Jižní Korea si od Korejské války prošla v adopční praxi mnoha změnami. Od státu, který se nedokázal postarat o své sirotky, přes stát, který se zbavoval nadbytečných dětí, brzdících ekonomický rozvoj, až ke státu, který si uvědomuje důležitost každého jedince, i když k tomuto uvědomění byla Korea dotlačena spíše zvenčí. Nicméně je toto uvědomění v populační krizi, které Korea bude brzy čelit, velmi důležité.

²³ HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66. c2006

²⁴ KIM, Sook K. Abandoned Babies: The Backlash of South Korea's Special Adoption Act. *Washington International Law Journal*, roč. 24, č. 3, s. 709–725. 2015

²⁵ KIM, Jung-Woo a Terry HENDERSON. History of the Care of Displaced Children in Korea. *Asian Social Work and Policy Review* [online]. roč. 2, č. 1, s. 13–29. 2008

2.3 Změna adopčního zákona 2012 až současnost

2.3.1 Special Adoption Act 2012²⁶

K 5. srpnu 2012 vstoupil v platnost nový adopční zákon. Na rozdíl od svých předchozích verzí se zkrátil jeho název pouze na *Special Adoption Act* (*Ibjang tchŭngnjepŏp*), jenž vystihoval jeho posun v hlavním záměru zákona od zrušení adopcí k zajištění toho nejlepšího pro dítě. Zákon obsahuje 8 kapitol a 45 článků, kterými bylo zavedeno mnoho změn. Pro snazší pochopení změn a posouzení jejich významu následuje stručný rozbor všech kapitol a některých přínosných nebo naopak kontroverzních článků.

Kapitola 1) Obecná ustanovení (*čchongčchik*)

V první kapitole je vysvětlen cíl zákona, stanoveny pojmy (např. pojem dítě) a podmínky, za které odpovídá stát, a zavádí obecně principy, jejichž rozbor následuje. Celkem kapitola obsahuje 8 článků.

Článek 3 „Odpovědnost státu“ (*Kukka tŭngŭ čchägmü*), je důležitý pro problematiku adopcí. V prvním a druhém odstavci je vymezeno, že každé dítě má právo na svou biologickou rodinu (*family/kadžŏng*) a jen pouze tehdy, pokud toto právo nelze zajistit, je nutné najít rodinu náhradní. Tyto dva odstavce jako jediné otevřeně propagují jako lepší možnost v péči pro dítě biologické rodiče než adopci, v jiných částech zákona jsou jen zmínky. Použití pojmu „rodina“, který není blíže specifikován, vyvolává dojem, že pokud dítě nemá úplnou biologickou rodinu, nýbrž například jen biologickou matku, je lepší dát dítě k adopci. Ve třetím odstavci jsou vybízeni ke spolupráci všichni občané, aby pomáhali adoptovanému dítěti zdravě vyrůst. V posledním, čtvrtém, odstavci je stanoveno, jaké podmínky pro domácí adopce se stát zaručuje vytvořit. Patří mezi ně

²⁶ Act No. 11007 of 4 August 2011, *Special Adoption Act*, Effective on 5 August 2012

například po adopční péče pro adoptivní rodiče a adoptované dítě, vzdělávací kurzy nebo výzkum v oblasti adopcí apod.

Významný, ačkoliv krátký, článek 4 „Základní podstata adopce“ (*Ibjangŭi wŏnčchik*) uvádí, že každá adopce má být provedena v nejlepším zájmu dítěte. Na rozdíl od způsobu adopce 60. až 80. let, kdy bylo základním principem dobro pro adoptivní rodinu.²⁷

V článku 5 „Národní den adopce“ (*Ibjangŭi nal*) stát oficiálně ukotvil již zmíněný *Národní den adopce* na 11. května. Tento den má mít bohatý program propagace adopcí a tyto akce mají probíhat i celý následující týden.

Článek 6 „Založení a funkce informačního systému“ (*Čŏngbosisŭtchem kučchuk, unjŏng*), zaručuje založení informačního systému pro adoptované, který byl dlouho vyžadován od lidí adoptovaných do zahraničí. Má usnadnit případné znovunalezení rodičů, pokud rodiče souhlasí, nebo poskytnutí rodinné anamnézy. Ve druhém odstavci je ale stanoveno, že informační systém může provozovat korporace nebo organizace, čímž se stát částečně zbavuje odpovědnosti za službu, kterou by měl zajistit plně.

Článek 7 „Priorita domácí adopce“ (*Kugnäibjang usŏn čchudžin*) propaguje domácí adopci. Mezinárodní adopce je možná pouze, pokud adopční agentura nenajde vhodné kandidáty rodičů v Koreji, a to ve spolupráci se všemi adopčními agenturami.

S článkem 7 souvisí i článek 8 „Redukce zahraničních adopcí“ (*Kugŏibjangŭi kamčchuk*), jenž prohlašuje, že stát se má snažit o snížení počtu adopcí do zahraničí. Na rozdíl od předešlých zákonů ale nestanovuje rok,

²⁷ LEE, B. J. *Adoption in Korea: current status and future prospects*. International Journal of Social Welfare, 16: 75-83, 2007

konečný termín, kdy mezinárodní adopce zcela skončí. Otázkou je, zdali to nepotvrzuje skutečnost, že Korea ve skutečnosti nechce zcela skončit s mezinárodními adoptivci, nebo jen nechce opět posouvat termín ukončení, anebo chce nechat mezinárodní adopce přirozeně odeznít, protože bude muset vynaložit úsilí na změnu postoje společnosti. Stát je povinen mezinárodní adopce snížit, aby zajistil ochranu dítěte, jeho práv a svobod.

Kapitola 2) Kritéria adopce a jejich dopad (*Ibjangüi jogön mit hjojök*)

Druhá kapitola stanovuje kritéria pro výběr dítěte vhodného k adopci, požadavky na rodiče, kteří chtějí adoptovat dítě, roli Rodinného soudu, definici, obsah a účel souhlasu s adopcí, dopad a očekávaný přínos adopce, možnosti odvolání adopce biologickým(i) rodičem (rodiči), důvody pro zrušení adopce.

Článek 9 „Výběr dětí k adopci“ (*Jangdža töel čagjök*) vymezuje pravidla pro výběr dítěte, které je možné dát k adopci. Takové dítě musí být buď ze státního ústavu, nebo tam umístěné pro neschopnost nalézt biologické rodiče místní správou v oblasti, kde se instituce nalézá, ačkoliv bylo místní správou vynaloženo veškeré úsilí. Dále může být dáno k adopci dítě rodičů, kteří přišli o právo na děti. Posledním důvodem pro adopci dítěte je dítě, které bylo dáno k adopci adopční agentuře jeho rodiči nebo zákonným zástupcem. V tomto článku je vidět, že stát vynakládá alespoň nějakou snahu o ponechání dítěte v biologické rodině. Nabízejí se otázky, jak dalece je hledání biologických rodičů uskutečňováno, zda je vymahatelné, pokud toto hledání provedeno není. Zároveň by bylo vhodné stanovit, za jakých okolností mohou rodiče dát své dítě adopční agentuře k adopci, aby se předcházelo ekonomickým adoptivcím zajišťujícím lepší budoucnost dítěte, nebo adoptivcím dětí svobodných matek, které jsou k tomu

naváděny v domovech pro matky samotnými agenturami, ačkoliv by dítě byly schopny a ochotny vychovávat samy.²⁸

V článku 10 „Posouzení adoptivních rodičů“ (*Jangčchini tŏel čagjŏk tŭng*) jsou stanoveny požadavky pro rodiče, kteří chtějí adoptovat dítě. Jedná se zejména o finanční zajištění a čistý trestní rejstřík, závazek a schopnost zajistit dítě a právo na víru. Rodiče nesmějí dělat nic, co by mohlo ohrozit zdraví nebo práva dítěte, nebo jiným chováním nebezpečným pro dítě ohrozit jeho vývoj. Také musí projít vzdělávacím programem, aby byli pro adopci připraveni. Pokud jde o rodiče ze zahraničí, musí splňovat stejná pravidla pro adopci, která musí dodržet ve své zemi. Poslední pravidlo je velice zásadní v kontrastu s běžnou praxí adopcí v 20. století, kdy bylo snazší adoptovat dítě z ciziny než doma.²⁹ Co se týče adoptivních korejských rodičů, je trochu těžké posoudit co je v zákonu míněno nebezpečným chováním, protože chybí přesná definice. Díky tomu může zakázat soud adopci i lidem kvůli maličkosti, kteří by jinak byli zcela způsobilí (příklad viz podkapitola 2.3.2)

Článek 11 „Příkaz k adopci Rodinného soudu“ (*Kadžŏngbŏpwŏnŭi hŏka*), nově předává udělení práva pro adopci rodinnému soudu.

Článek 12 „Souhlas s adopcí“ (*Ibjangŭi tongŭi*), definici, obsah a účel souhlasu s adopcí, který musí napsat biologičtí rodiče, zákonný zástupce, případně dítěte starší 13 let³⁰, aby mohl být spuštěn proces adopce. V šestém

²⁸ KIM, Hosu. The Biopolitics of Transnational Adoption in South Korea Preemption and the Governance of Single Birthmothers. *Body & Society* [online], roč. 21, č. 1, s. 58–89. 2015

²⁹ HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66. c2006

³⁰ Dítě starší třinácti let musí s adopcí souhlasit a případným adoptivním rodičům vydat „souhlas“

odstavci je dále uvedeno, že souhlas musí být napsán rukou. Stát tak pravděpodobně shledává, že získat pouhý podpis předem napsaného dokumentu například nátlakem či donucením je snazší, než je-li souhlas napsán rukou dotčené osoby celý.

Ve článku 13 „Požadavky na souhlas“ (*Ibjang tongüüüi jogön tǔng*) je zavedeno důležité pravidlo, že souhlas s adopcí nesmí být vydán před sedmým dnem života dítěte, a zároveň, že dítě mladší než jeden týden nelze adoptovat. Současně je zakázáno za „svolení“ s adopcí dítěte platit movitě i nemovitě. Toto pravidlo má dát matkám čas na rozmyšlenou adopce a odstoupení od ní, a pravděpodobně skončit praktiku „legálních sirotků“^{31.32} Odstavec 3 stanoví, že biologičtí rodiče, kteří dítě k adopci dát chtějí, musí absolvovat konzultaci, kterou zařizuje adopční agentura pod dohledem ministerstva zdravotnictví a sociálních věcí. Během konzultace mají být rodiče seznámeni s rozsahem sociální pomoci, kterou mohou získat, pokud se rozhodnou vychovávat dítě sami. Dále jim jsou vysvětleny právní důsledky adopce a poskytnutí souhlasu s adopcí. Třetí odstavec je tak pravděpodobně ukázkou snahy korejské vlády více podporovat svobodné matky a biologické rodiče obecně, i když jsou svobodní, v neprospěch adopce. Stát tedy upřednostňuje biologické rodiny před adoptivními. Otázkou je, jak konzultace probíhají a jestli tam spíše biologičtí rodiče nejsou naváděni k adopci, podobně jako se tomu dělo v domech pro matky, kde jim také byly vysvětleny možnosti pro vlastní výchovu dítěte, ale adopce byla vysvětlena jako nejlepší cesta pro ně i pro dítě (viz kapitola 2.2). Ale z navazujícího ustanovení

³¹ Pojmem legální sirotek se označuje dítě, jehož rodiče (většinou matka) se vzdali práva na jeho výchovu ještě před porodem.

³² KIM, Hosu. The Biopolitics of Transnational Adoption in South Korea Preemption and the Governance of Single Birthmothers. *Body & Society* [online], roč. 21, č. 1, s. 58–89. 2015

odstavce 4, který stanoví, že dítě starší 13 let, které podle článku 12 dává za sebe souhlas k adopci, má právo na stejné podmínky jako biologičtí rodiče, co se týče konzultací o právním dopadu souhlasu k adopci a adopce, vyplývá, že nejde jen o alibismus státní správy, ale spíše o snahu upozornit na možná rizika s adopcí související.

Dalšími důležitými články v zákoně jsou až článek 18 „Mezinárodní adopce cizincem žijícím v Koreji“ (*Kugnäesöüi kugöibjang*) a článek 19 „Mezinárodní adopce cizincem žijícím mimo Koreu“ (*Öegukesöüi kugöibjang*), které pojednávají o adopci rodičům ze zahraničí. Pokud cizinec bydlí v Koreji, platí pro něj, podle článku 18, stejná pravidla jako pro Korejce. Pokud je ale adopce vyžádána ze zahraničí, musí být provedena přes adopční agenturu, musí získat potvrzení o emigraci od Ministra zdravotnictví a sociální péče a musí požádat o schválení adopce rodinným soudem. Získat potvrzení o emigraci lze podle zákona snadno, protože jediné, co může zapříčinit jeho nevydání je stav pohřešování nebo jiná zranitelnost dítěte, nebo stát adoptivních rodičů nemá smlouvu s Koreou nebo pokud jsou adoptivní rodiče zapleteni ve válce své země. Proto shledávám nároky na adoptivní rodiče ze zahraničí snazšími než ty podmínky pro korejské rodiče, asi protože jen málo dětí má být možno adoptováno cizinci, jak je stanoveno v 1. kapitole.

Kapitola 3) Adopční agentury a Korejské centrální adopční zdroje KAS (*the Korea Central Adoption Resources, Čungangibjangwön*), (*Ibjang kigwan mit čungangibjangwön*)³³

³³ *Korea Adoption Services* [online]. © 2013 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://www.kadoption.or.kr/en/>

Třetí kapitola ustanovuje, co má splňovat adopční agentura, aby získala licenci a jaké služby má zajišťovat (př. Po adopční služby, tvoření rodinných záznamů, ochrana dětí apod.). Zároveň definuje založení KAS, jeho funkci, vedení a požadavky na zaměstnance

Článek 20 „Adopční agentura“ (*Ibjang kigwan*) vymezuje, že ředitel adopční agentury musí být Korejec, každá agentura musí být nahlášena státu a mít povolení od místní správy a/nebo povolení od Ministerstva zdravotnictví a sociálních věcí a pokud sjednává jakoukoliv mezinárodní adopci, musí to zde nahlásit.

Článek 21 „Povinnosti adopční agentury“ (*Ibjang kigwanŭi ũimu*) zadávají funkce, které adopční agentura musí splnit jako nabídnutí kurzů o adopci a rodičovství adoptivním rodičům, prověřování potenciálních adoptivních rodičů, shromažďování informací o všech adopcích a jejich případné předložení KAS. Zároveň je povinována hledáním biologických rodičů. Na druhou stranu uvádí, že pokud je dítě dáno adopční agentuře biologickými rodiči, zbavuje je to jakéhokoliv práva na dítě. To může být obnoveno pouze pokud rodiče nedali „souhlas“ k této adopci, jak je popsáno v článku 12. Toto pravidlo je pochopitelné vzhledem k ochraně práv dítěte, aby kvůli adopci moc netrpělo a kvůli adoptivním rodičům, kteří se nemusí bát, že by o dítě najednou přišli. Nicméně působí i dost příkře proti biologickým rodičům, obzvláště pokud jde o svobodné matky, vzhledem k tomu že pravděpodobně nemají mnoho šancí získat odpovídající informace o tom, jaký legální dopad má „souhlas“.

Články 22-24 pojednávají především o povinnostech agentury vůči dětem v jejich péči, např. že ředitel agentury se stává zákonným zástupcem každého dítěte, jež nemá jiného, nebo vytváření rodinného registru dětem, které ho nemají.

Článek 25 pojednává o po-adopčních službách. Dle tohoto článku musí být adoptivní rodiče po dobu jednoho roku monitorováni adoptivní agenturou. To samé má být zařízeno zahraniční agenturou pro zahraniční adoptivní rodiče. Taková agentura by zároveň měla zajistit i výlety zpět do mateřské země. Opět jsou to pravidla potřebná pro ochranu práv dětí, otázka ale je, a to hlavně u Korejských adoptivních rodičů, jestli tyto kontroly nejsou až moc nápadné a neukazují víc na fakt, že dítě bylo adoptováno, čímž může vzniknout sociální stigma. Zároveň je otázkou, jestli by tyto kontroly neměl zajišťovat spíš stát než soukromá organizace.

Článek 26 až 30 pojednává o založení *Korejského Adoptivního Systému-KAS*. Ten má být řízen ministerstvem zdravotnictví a sociálních věcí a má shromažďovat, případně vydávat, adoptovaným všechny informace ohledně adopce, jako údaje o adoptovaném dítěti, adoptivních rodičích a biologických rodičích. Zároveň má provádět výzkum v oblasti adopcí, a shromažďovat o nich informace, a to i ze zahraničí.

Kapitola 4) Sociální podpora pro adoptované atd. (*Ibjangadong tünge tähan pokdži čiwön*)

Čtvrtá kapitola pojednává o krocích nutných pro uchování sociálního bezpečí dítěte, popřípadě zaručení sociální podpory.

Článkem 33 „Prevence, aby žádné dítě nepotřebovalo ochranu“ (*Jobohoadongüi palsängjebang*) se stát zavazuje, že bude hledat způsoby, aby každé dítě mohlo vyrůstat ve své biologické *rodině*. Není ale jasně dané, o jaké způsoby se jedná, ani jak by byly oficiálně ukotveny, aby se jim nedalo vyhnout.

Články 34 a 35 slibují adoptivním rodičům sociální příspěvky na vzdělání nebo lékařskou péči, rodinné konzultace a přístup do sociálních zařízení.

Adoptivní rodiče tak velmi zvýhodňuje oproti normálním a měla by tak tvořit další propagaci k domácí adopci. Zároveň by měli zajistit, že nejde k rozpadu adopce a dostatečnou vzdělanost rodičů v této tématice.

Kapitola 5) Odhalení informací o adoptovaných dětech
(*Ibjangadong tünge tähan čöngboüi konggä*)

Ve dvou člancích popisuje, jak lze zažádat o předložení informací o adopci, pokud jde o člověka adoptovaného pod tímto zákonem a jaké všechny informace může získat. Obecně je pátá kapitola důležitá spíš pro svobodné matky, které by se po jejím vysvětlení nemusely bát 7denní lhůty.

Kapitola 6) Kontrola a supervize (*Čido, kamdok tüng*)

Šestá kapitola obsahuje dva články o kontrole adopčních agentur. Zajímavý je především druhý, článek 39 „Zrušení atd. povolení pro adopční agentury“ (*h'oka'ui čchüiso t'ung*), kde je ustanoveno, že pokud adopční agentura nebude mít zaměstnance definované tímto zákonem nebo bude porušovat práva a zájmy dítěte článku 13, paragrafy 3 a 4 a článku 21, paragraf 1 nebo pokud nepředá, předá neúplné nebo falešné informace a bude se vyhýbat kontrole nebo jakkoliv poruší tento zákon, může být zbavena licence až na 6 měsíců nebo jí bude odebrána zcela.

Kapitola 7) Doplnková ustanovení (*Počchik*)

Doplnková ustanovení vymezují vztah adopčního zákona k jiným zákonům.

Kapitola 8) Sankce (*Pölcchik*)

V článku 44 „Sankce“ (*Pöłčchik*) se stanoví, že

- pokud člověk adoptuje dítě bez souhlasu soudu nebo
- pokud adopci zprostředkovává člověk bez povolení nebo
- člověk, který zveřejní citlivé informace související s adopcí, může dostat pokutu až 20 milionu wöňů nebo 3 roky vězení.

Stát se tedy snaží zajistit fungování a vymahatelnost tohoto zákona. Avšak znovu vyvstává otázka, zda povinnosti a ustanovení zákona jsou vskutku vymahatelné. Největší pochybnost o vymahatelnosti zákona je u povinnosti místní samosprávy dohledat biologické rodiče, protože sankce pro místní samosprávu zcela chybí.

2.3.2 Reakce na změnu adopčního zákona

Změna zákona byla přínosem pro stát, organizace adoptovaných dětí, organizace svobodných matek i pro organizace původních, biologických rodin, podle jejichž návrhu byl zákon změněn, ale očekávání nebyla zcela naplněna.³⁴ Rozsah mezinárodní adopce byl změnou opět snížen, stejně jako rozsah domácí adopce, jediným nárůstem byl počet anonymně opuštěných dětí. Od ledna do července v roce 2013 bylo opuštěno 152 dětí oproti 62 dětem ve stejném období předešlého roku, tedy před nabytím platnosti zákona. Nejpravděpodobnější příčinou nárůstu opuštěných dětí se zdá být zavedení povinné registrace dítěte a rodičů u soudu. Jak korejská vláda, tak jednotlivé organizace shledávají tento postup za nezbytný, aby se celý proces adopce stal transparentním a aby práva dětí nebyla podrývána. Tyto dvě strany navíc uvádějí,

³⁴ CHANG, Paul Y. a Andrea Kim CAVICCHI. *Claiming Rights: Organizational and Discursive Strategies of the Korean Adoptee and Unwed Mothers Movement*. Korea Observer, roč. 46, č. 1, s. 145–180. 2015

že narostl především počet opuštěných dětí matek, které nebyly včas a dostatečně informovány o povinnostech a dopadech nového zákona. Kdyby měly jistotu a věděly, že záznam o registraci si může zobrazit jediné matka, případně dítě až bude dospělé, a že matka nebude mít v záznamech zapsáno žádné dítě, neobávaly by se, že rodiče ani případný partner se o jejím adoptovaném dítěti mohou dozvědět. Nicméně tento strach z registrace je zcela pochopitelný právě proto, že se k záznamům mohou dostat rodiče, kteří pak dceru často vydědí, a/nebo potenciálním zaměstnavatelem, který si tyto záznamy může zobrazit také a podle toho se rozhodnout o přijetí či nepřijetí matky do zaměstnání.³⁵

Snížení domácích adopcí má pravděpodobně původ v přísnějších požadavcích na potenciální adoptivní rodiče. Přísnější jsou navíc i ve způsobu jejich posouzení soudem. Na příklad záznam o neudělení adopce z důvodu, že jeden z rodičů byl vegetarián,³⁶ je ukázkou skutečnosti, že chybí jednoznačná definice „chování nebezpečného pro dítě“ podle článku 10 adopčního zákona. Adopce proto pravděpodobně klesají jak menším zájmem potenciálních rodičů, nebo jejich zúžením, tak i přísností soudu, který zamítá i jinak dobré rodiče kvůli drobnostem.

Změna adopčního zákona navíc byla pravděpodobně podnícena, v té době budoucím, podepsání Haugovy úmluvy o adopci (*Hague Adoption Convention*) v květnu roku 2013. Úmluva prohlašuje, že děti by měly být adoptovány přednostně v zemi svého původu.³⁷ Některé změny, a to především ty

³⁵ BOROWIEC, Steven. *World News: Asia: Seoul Sees Increase in Abandoned Babies*. The Wall Street Journal Asia: 7. 2013

³⁶ *Why adoptions are so rare in South Korea: The Economist explains*. The Economist (Online)[online].2015[vid. 2016-05-04]

³⁷ KIM, Sook K. *Abandoned Babies: The Backlash of South Korea's Special Adoption Act*. Washington International Law Journal, roč. 24, č. 3, s. 709–725. 2015

nejvýznamnější, jsou tak nejspíše snahou Koreje vypadat v zahraničí co nejlépe, spíše než změny pro dobro svých dětí, budoucích občanů.

3. Svobodné matky

Tato práce se zabývá adopcemi, jejichž počet by byl zdánlivě zanedbatelný, kdyby byly pouze řešením situace sirotek nebo týraných dětí. Základní příčinou, proč je v Koreji adopce vůbec nutná ve velkém rozsahu, jsou svobodné matky a jejich dehonestující postavení ve společnosti, které se přenáší i na jejich děti. Téměř 90% dětí daných k adopci nebo do státní péče³⁸, jsou potomci svobodných matek, a proto se tato kapitola zabývá jejich postavením ve společnosti a jejich problémy, které je vedou k odloučení od dětí a jejich předáním do cizí péče.

Kdo jsou „svobodné matky“? V Koreji jsou rozlišovány tři druhy svobodných matek, uvedené problémy se týkají pouze jednoho druhu. První typ *Pchjŏnmo* označuje ovdovělé ženy s dětmi a stejně jako druhý typ *Pihonmo*, který označuje bohaté ženy z vyšší třídy s dětmi, nenesou sociální stigma, buď proto, že jsou v nešťastné situaci, anebo díky společenskému statutu. Třetí typ *Mihonmo* označuje všechny ostatní ženy, které mají dítě mimo manželství a bez manželství. Zpočátku byly takto nazývány prostitutky, které měly sociální stigma. Od 70. do 80. let 20. století šlo především o dělnice v továrnách, a v dnešní době jde hlavně o mladé školačky kolem 20 let. S výrazem *Mihonmo* se váže i nyní velké sociální stigma, protože se tento pojem stal synonymem k „biologická matka, která dala své dítě k adopci“, jejich vinou padá na Koreu „národní hanba“ za umožnění mezinárodních adopcí. Tyto matky jsou shledány jako nevhodné být matkami kvůli svému socio-ekonomickému statutu, že jsou svobodné, nevyzrálé, mají

³⁸ HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66. c2006

nestabilní rodinné zázemí a především porušily dané sexuální normy: před svatbou měly sex, dokonce i děti. Obecně přijatý náhled na *Mihonmo* byl vytvořen za období 30 let provozování „domů pro matky“ (*mihonmo sānghwal sisōl/mihonmodža sisōl*). Východiskem jsou odpovědi z formulářů, které svobodné matky musí vyplnit před přijetím do „domů pro matky“, které se staly zdrojem pro různé studie.³⁹

Z mého pohledu je zcela nepochopitelné, proč se stát nesnaží *mihonmo* pomoci zbavit je sociálního stigmatu, když má přesná data a informace, která jasně a jednoznačně ukazují potřeby svobodných matek:

- lepší sociální podpora (v roce 2012 dostaly jen 70 000 wonů oproti 150 000 wonům adoptivním rodičům)⁴⁰ a
- alespoň snahu zrušit společenské tabu vztahujícímu se k sexu a rozdílu pohlaví.

Obojí by přispělo k integraci svobodných matek do společnosti, jejich rodiny a přátelé by se k nim neotáčely zády, v práci ani ve škole by nebyly perzekuovány a nemusely by se uchýlovat do domů pro svobodné matky, které jsou příčinou jejich viny na „národní hanbě“.

3.1 Domy pro svobodné matky⁴¹

Domy pro svobodné matky mají velký podíl na celospolečenském vnímání svobodných matek, ale také při zajišťování dostatku dětí k adopci. První takový

³⁹ KIM, Hosu. *The Biopolitics of Transnational Adoption in South Korea Preemption and the Governance of Single Birthmothers*. *Body & Society* [online], roč. 21, č. 1, s. 58–89. 2015

⁴⁰ CHANG, Paul Y. a Andrea Kim CAVICCHI. *Claiming Rights: Organizational and Discursive Strategies of the Korean Adoptee and Unwed Mothers Movement*. *Korea Observer*, roč. 46, č. 1, s. 145–180. 2015

⁴¹ KIM, Hosu. *The Biopolitics of Transnational Adoption in South Korea Preemption and the Governance of Single Birthmothers*. *Body & Society* [online], roč. 21, č. 1, s. 58–89. 2015

dům byl založen v roce 1926 Armádou spásy jako přístřeší pro prostitutky a bezdomovkyně s cílem zachránit život dětí a spasit je podle křesťanské etiky, která je nedílnou součástí domů pro matky dodnes. V roce 1966 se rozšířila jejich působnost i na svobodné matky. Druhé založené útočiště, dodnes nejznámější domov pro matky Äranwön, bylo založeno roku 1960 a začalo přijímat svobodné matky v roce 1971. Se změnou adopčního zákona, který předal finanční zodpovědnost nad sirotčinci a jinými sociálními organizacemi adopčním agenturám, se i domy pro matky ocitly pod správou těchto agentur. Jejich počet proto rapidně vzrostl, takže v roce 2012, kdy bylo vlastnění těchto domů adopčními agenturami zakázáno, vlastnily většinu domů tři hlavní agentury, HOLT, SWS, ESWS. Všechny tyto organizace jsou také založeny křesťany, takže v domech nadále udržovaly tradici nutnosti sociální ochrany svobodných matek a víry, že adopce je způsob projevení Božího dobrodiní a je povinností věřícího pro spasení. Zesílením pout mezi agenturami a domy pro matky se někdy i stíraly hranice jejich působnosti. Obě organizace navíc často sídlí ve stejné budově nebo alespoň blízko sebe a domovy pro svobodné matky by většinou bez peněžní pomoci agentur nemohly existovat. Svobodné matky navíc nemají jiné místo, kam jít, kvůli neexistenci státních institucí a kvůli sociálnímu stigma většinou nemohou zůstat u svých rodičů nebo se o sebe starat. Mezi roky 1961 až 1989 byl navíc v platnosti Zákon na prevenci prostituce (*Jullak hängüdüng pangdžiböp*), podle něhož měly být prostitutky nebo chudé, i pracující, ženy s možnými sklony k prostituci, předány příslušným orgánům, aby následně mohly projít „převýchovou“. Jinými slovy svobodné matky s nízkým ekonomickým statutem v té době byly viděny jako prostitutky a byly umístovány do domů pro matky.

Pokud chce svobodná matka vstoupit do domu pro matky, musí vyplnit obsáhlý formulář včetně sdělení citlivých informací. Musí uvést všechna svá dosavadní zaměstnání, stupeň vzdělání, náboženské vyznání, socio-ekonomický status, předešlá těhotenství, potraty, používání antikoncepce, vztahy s rodinou a biologickým otcem dítěte. Dále mají popsat, jak chápou otázku rodičovství a jaké mají plány pro budoucnost svého dítěte. Možnosti odpovědí na tuto otázku jsou pouze tři: adopce, ponechání si dítěte a zatím nerozhodnuté. Pokud si matka chce dítě ponechat, stává se, že jí do domu pro matky ani nepřijmou. Tato situace byla běžná po změně zákona v roce 2007, který diktuje, že součástí domu pro svobodné matky musí být i zařízení pro péči o dítě. Kvůli tomuto ustanovení bylo mnoho domů zrušeno.⁴² Pokud matka není rozhodnutá do konce svého těhotenství, je označena za nevhodnou pro rodičovství. Při vstupu navíc často musí budoucí matky odevzdat všechny své osobní věci, včetně oblečení, a během svého pobytu jsou zcela izolovány od vnějšího světa.

V průběhu pobytu, který může trvat 2x6 měsíců, i když matky zůstávají jen po dobu posledního trimestru, musí navíc podstoupit různé IQ testy a testy zkoumající emoční kvocient (EQ). Výsledky těchto testů společně s tendenčními přihláškami tvoří informační základnu, podle které jsou *mihonmo* posuzovány jako skupina. Na základě těchto databází, které by měly být zcela důvěrné, si společnost vytváří předsudky a již zmíněné sociální stigma *mihonmo*. Instituce pro svobodné matky se jim ale snaží pomoci prostřednictvím křesťanské víry. Musí se modlit, chodit na nedělní mše, mohou se nechat pokřtít, chodit na přednášky o adopci a dokonce skládají Slib cudnosti (*Sungörüi mängse*), na jehož

⁴² Absurditou do té doby bylo, že se ani neočekávalo, že by se matka s dítětem měla do domu vrátit a ani nesměla. Její návrat byl jen případným dokončením „převýchovy“.

potvrzení nosí prsten. Tímto procesem mohou být očištěny a převychovány, aby mohly opět zpět do „slušné“ společnosti.

Další aktivitou, kterou matkám domy nabízí, jsou semináře o výhodách a nevýhodách adopce a o typech adopcí. Adopce jsou matkám představovány jako možnost pro jejich vykoupení ze společenského stigmatu. Ženy, které jsou viděny jako sexuální delikventky, se stanou zodpovědnými biologickými matkami, které umí udělat správné rozhodnutí pro své dítě. Na přednáškách podporují domy výhodu rozhodnutí k adopci popisem adoptivních rodičů, že jsou dobře zaopatření, studovaní, heterosexuální apod. Popis obou možností adopce pak zvýhodňuje mezinárodní adopci, která je prezentována jako otevřená, tedy umožňující v budoucnu znovu se setkat se svým dítětem, což je velká výhoda pro část matek, které by bez socio-ekonomického stigmatu své dítě k adopci nikdy nedaly. Možnost mezinárodní adopce je také v očích matek zvýhodňována návštěvami starších nebo již dospělých dětí adoptovaných do zahraničí, které s matkami diskutují o tom, jaký mají život, a matky zase vysvětlují, co je přimělo k adopci. Matky si tedy mohou udělat představu, jak dobře by jejich dítě v zahraničí vyrostlo. Pochopitelně jsou prezentováni hlavně úspěšní adoptovaní.

Matkám plynou z pobytu v domě i výhody. Tou zřejmě největší jsou zdravotní benefity zaručované státem. Každá matka s příchodem získá dočasné sériové číslo, pod kterým chodí na prohlídky k lékařům. Protože toto číslo není propojeno s jejich zdravotním pojištěním, nemusí se bát, že by jakákoliv informace od lékařů unikla, a zároveň nikde nezůstane informace, že někdy měla dítě. Podle mého se právě v souvislosti s tímto matky, po úpravách adopčního zákona 2012, oprávněně bojí, že ačkoliv nemají nikde záznam o svém těhotenství, musí s adopcí počkat sedm dní, a navíc dítě musí samy zaregistrovat na úřadě.

S nově zavedenou praktikou sedm dní před adopcí pak silně souvisí praktika, která byla pravděpodobně velmi běžná, a kvůli které byla lhůta zavedena. Jde o problém „způsobilých sirotků“ (*kia*), kteří ve skutečnosti úplní sirotci nejsou, protože mají aspoň jednoho rodiče na živu. Takoví sirotci byli formálně vytvářeni i před porodem na základě vzdání se práva na dítě. Dítě se stalo sirotkem dříve, než vůbec přišlo na svět, a matka při této praktice byla právně mrtvá.

3.2 Organizace

Protikladem k domům pro matky jsou organizace svobodných matek, organizace adoptovaných a organizace rodin adoptovaných. Jediná organizace založená přímo svobodnými matkami je KUMFA- *Korean Unwed Mothers and Families Association* (*Hanguk mihonmo kadžok hj'obh'oe*), založená v roce 2010 z online skupiny Mamma mia, vzniklé v roce 2009, kde si svobodné matky vyměňovaly rady. Jejím cílem je zajistit svobodným matkám finanční a emoční podporu. Nabízí vzdělávací kurzy a psychologické konzultace. Rodinám v nouzi nabízí pokrytí nákladů na bydlení, lékařské výdaje a jiné potřebné náklady. Mimo jiné navíc založila Heater program, který je domem pro matky a poskytuje jim azyl. Na rozdíl od domů vedených agenturou zde matky mohou zůstat i s dítětem až dva měsíce a nikdo na ně nevyvíjí nátlak.

Zdroj příjmů tvoří z 80% dary od adoptovaných, státních organizací a dotačních akcí. Zbylých 20% tvoří příspěvky 5000KRW měsíčně od každé členky.⁴³

⁴³ KUMFA | *Korean Unwed Mothers Families' Association* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://kumfa.or.kr/>

Druhou organizací svobodných matek, ale i rodin adoptovaných obecně, je *Mindülle* (Pampelišky) založené v roce 2006 skupinou biologických svobodných matek. Organizace bojuje za změnu pohledu korejské společnosti, že předání dítěte k adopci je svobodnou volbou nezodpovědné matky. Toto tvrzení podporují svědectvími matek, které prožily nátlak ze strany svých zaměstnavatelů či rodin, aby dítě k adopci daly.⁴⁴

Obě organizace společně pořádají různé akce a spolupracují s organizacemi adoptovaných, jako jsou TRACK nebo KoRoot⁴⁵. Jednou z těchto akcí je zavedení dne Svobodných matek (*Singgŭlmamŭi nal*) na stejný den, jako je Den domácí adoptce (*Ibjangŭi nal*). Organizace se tak společně snaží ukázat, že je potřeba řešit jádro problému a neobcházet ho záložním řešením.⁴⁶

⁴⁴ CHANG, Paul Y. a Andrea Kim CAVICCHI. *Claiming Rights: Organizational and Discursive Strategies of the Korean Adoptee and Unwed Mothers Movement*. Korea Observer, roč. 46, č. 1, s. 145–180. 2015

⁴⁵ TRACK (Truth and Reconciliation for the Adoptee Community of Korea) je organizace založená v roce 2007 dvěma adoptovanými, která se snaží situaci adopcí v Koreji změnit přímou politickou aktivitou. KoRoot (*Ppuriŭi čip*) je organizace dobrovolníků, založená v roce 2002, cílená na adoptované navrátilivší se do Koreje a zároveň bojuje za zlepšení situace adopcí.

⁴⁶ CHANG, Paul Y. a Andrea Kim CAVICCHI. *Claiming Rights: Organizational and Discursive Strategies of the Korean Adoptee and Unwed Mothers Movement*. Korea Observer, roč. 46, č. 1, s. 145–180. 2015

4. Domáci adopce

4.1 Čísła a perspektiva

⁴⁷Domáci adopce, jak bylo rozebráno v první kapitole, prošla mnohými změnami. Prošla si od pouhé dědické účelnosti, přes dobrý business a prostředek, jak zabránit větší hanbě korejského národa za mezinárodní adopci, až k chápání adopce jako řešení tíživé situace opuštěných dětí a zlepšení jejich života. Změna zákona z roku 2012, ač byla v určitých (výše popsaných) ohledech, velice neobratná, byla prvním velkým krokem Koreje k chápání dětí jako někoho, koho je potřeba chránit a zajistit mu co nejlepší podmínky pro rozvoj, protože jsou budoucností národa, namísto aby jako hlavní bod změny bylo řešení národní hanby a jak se jí nejrychleji zbavit. Možná i proto spolu se zákonem nebyla stanovena další lhůta, do kdy je potřeba zcela zastavit mezinárodní adopci, protože v určitých případech to skutečně může být nejlepším i jediným způsobem pro lepší budoucnost dítěte. Nicméně, jak již bylo předestřeno, změněný zákon

Adopce	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celkem	2 652	2 556	2 439	2 475	2 464	1 880	922	1 172	1 057	880
Bez handicapu	2 112	2 403	2 306	2 223	2 189	1 680	834	982	934	737
S handicapem	540	153	133	252	275	200	88	190	123	143
Domáci adopce	1 388	1 306	1 314	1 462	1 548	1 125	686	637	683	546
Bez handicapu	1 348	1 277	1 278	1 415	1 483	1 073	657	614	659	526
S handicapem	40	29	36	47	65	52	29	23	24	20
Zahraníční adopce	1 264	1 250	1 125	1 013	916	755	236	535	374	334
Bez handicapu	764	1 126	1 028	808	706	607	177	368	275	211
S handicapem	500	124	97	205	210	148	59	167	99	123

⁴⁷ Zdroj tabulky: *Čangä adong ibjang hjönhwang*. KOSIS KOREAN Statistical Information Service [online]. © 2018 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: http://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=117&tblId=DT_11770_N002&vw_cd=MT_ZTITL_E&list_id=D3_460&seqNo=&lang_mode=ko&language=kor&obj_var_id=&itm_id=&conn_path=MT_ZTITLE

ve výsledku zase snížil mezinárodní adopci v poměru k domácí, ale počet adopcí se celkově snížil, jak lze vidět v tabulce 1- Domáci a mezinárodní adopce (handicap).

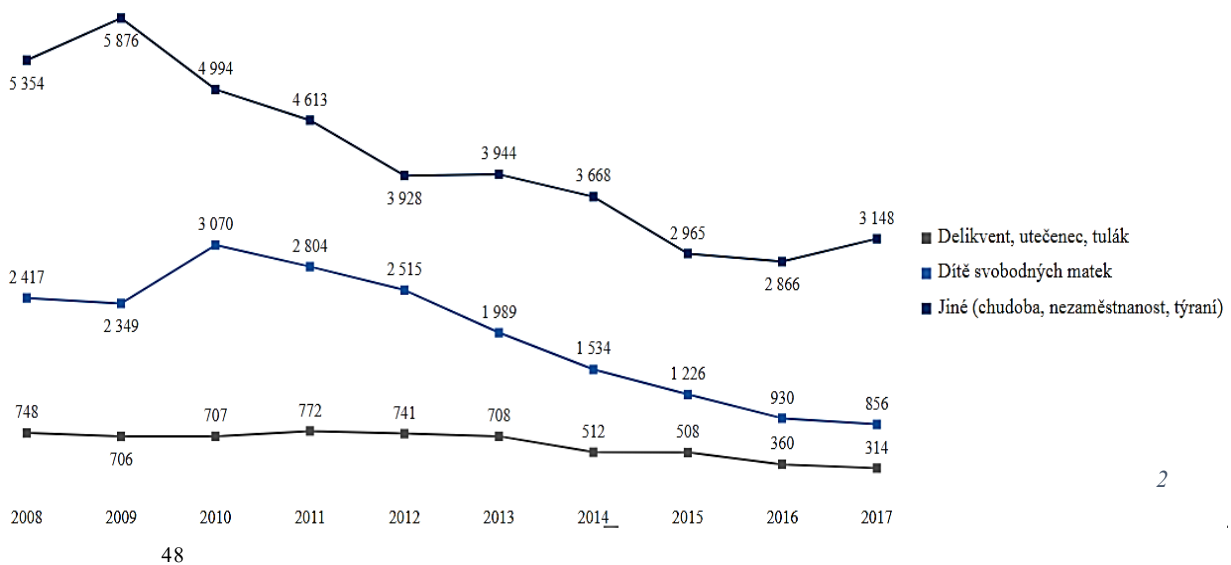
V tabulce můžeme vidět, že oproti cca 2500 (domáci 1300, mezinárodní 1200 s každoročním úbytkem kolem 200) adopcí ročně v letech 2007-2011 adopce s ohlášením změny zákona spadly na 1880 (domáci 1125, mezinárodní 755) a s uvedením zákona v platnost dokonce na 922 (domáci 689, mezinárodní 236) adopcí celkem. Tento propad je pravděpodobně zapříčiněn ztížením pravidel pro adopci, které je současně s nízkým zájmem společnosti o adopce (viz 3.3.) v rozporu se snahou podpořit domácí adopce a zajištění práv opuštěných dětí na výchovu v rodině. Adopce se v Korejské společnosti stále zdá být velkým tabu a stát kromě tvoření různých statistik, průzkumů a zavedení Dne adopcí nevynakládá dle mého názoru dostatečnou snahu tento přístup změnit. Nedostatek popularizace adopcí je zřejmý už jen při vyhledávání slova *ibjang* (adopce) ve vyhledávači, který nám nabídne velké množství akademických a statistických prací, ale jen minimum článků z korejských novin nebo záznamů z televizního zpravodajství, které jsou hlavním informačním zdrojem pro většinu lidí. Takové zdroje se adopcí zabývají pouze kolem zavedeného Dne Adopcí.

Při porovnání domácí a mezinárodní adopce nelze říci, že by domácí v poměru k mezinárodní nějak posilovala. Poměr se zdá být spíše úplně stejný. Ačkoliv se podařilo zavedením zákona snížit mezinárodní adopci na neuvěřitelných 236 adopcí za rok, což je nejnižší počet mezinárodních adopcí v historii, v příštích třech letech tento počet opět vzrostl. Poměrem byla mezinárodní adopce nejnižší také v roce zavedení zákona, přibližně 7:2. Druhý nejnižší poměr byl paradoxně rok před zavedením zákona, 5:3. Tento poměr se ustálil od roku 2014. Počet 236 adoptovaných tak byl pravděpodobně způsobem

ztížením a změnou pravidel, na které adopční agentury, a hlavně potenciální adoptivní rodiče ze zahraničí, kteří od roku 2012 musí obstarat mnohem více dokumentů a schválení soudem stejně jako domácí, nebyli zvyklí. V souvislosti s tím bude nejspíše i skoro dvojnásobný nárůst na 536 adoptovaných v následujícím roce. Od roku 2015 se zatím nedá zcela říci, zdali mezinárodní adopce budou i nadále klesat, ale přinejmenším se ustálily kolem 300 za rok.

Naproti tomu domácí adopce vykazuje spíše kolísavý trend, kdy nejnižšího počtu adopcí za poslední dobu dosáhla v roce 2016 s pouhými 880 adopcemi za rok, a to i přes zvýšení počtu v letech 2014 a 2015 nad 1000 adopcí ročně. Příčina tohoto velkého propadu z dostupných materiálů není zřejmá.

Poslední částí, kterou tabulka zobrazuje, je množství handicapovaných a dětí bez handicapu, které byly v tomto období adoptovány. Z korejské strany není vidět žádná změna. Trend ne moc velké oblíbenosti adopce handicapovaných dětí je početně stále stejný, změnil se jedině poměr. U změny poměru zůstává otázkou význam jeho vlivu na změnu trendu adoptovat handicapované děti, protože z hlediska adoptivních rodičů trvá zájem o jejich adopci spíše u lidí, kteří jsou ochotní adoptovat handicapované děti, spíše než že by ovlivnil zájem u lidí, kteří zvažují adopci zdravého dítěte. Finanční pomoc ze strany státu uvedená v článku adopčního zákona se tak očividně nestala lákadlem pro další potenciální rodiče. Po změně zákona v roce 2007, kdy bylo zavedeno, že dítě nesmí opustit zemi před pátým měsícem života, počet adoptování handicapovaných dětí do zahraničí rapidně klesl o 300 až 400 dětí ročně.

2

Množství dětí k adopci vedených v systému je zatím poněkud rozporné, protože po změně zákona podle záznamů vzrostlo, údajně kvůli svobodným matkám, které se bály děti registrovat, aby nikde nebyl záznam o jejich těhotenství, jež by je společensky znevýhodňoval⁴⁹, ale graf „Množství dětí v systému a jejich původ“ nezobrazuje nárůst dětí svobodných matek v systému. Naopak počet dětí ve státní péči od svobodných matek klesá, což zpětně aspoň částečně vysvětluje úbytek adopcí. Nelze však vyloučit, že kvůli nemožnosti určit původ odložených dětí bez registrace spadají takové děti do skupiny „jiné“, u které byl v roce 2012 skutečně zaznamenán lehký nárůst, který ale s následujícími roky opět klesl.

⁴⁸ Zdroj tabulky: Jobohoadong palsang mit boho najong. KOSIS KOREAN Statistical Information Service [online]. © 2018 [cit. 2018-04- 21]. Dostupné z:

http://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=117&tblId=TX_117341138&vw_cd=MT_ZTITLE&list_id=D33&seqNo=&lang_mode=ko&language=kor∓obj_var_id=&itm_id=&conn_path=MT_ZTITLE

⁴⁹ BOROWIEC, Steven. *World News: Asia: Seoul Sees Increase in Abandoned Babies*. The Wall Street Journal Asia. 2013, s. 7

Počet dětí v systému klesá i celkově. Úbytek adopcí i úbytek dětí ve státní péči je pravděpodobně zapříčiněn nízkou porodností 1,05 k roku 2017⁵⁰, která je spíše velice nepříjemným řešením problému adopcí a významným důvodem pro stát snažit se děti zachovat v korejských rodinách.

4.1.1 Úprava adopčního zákona 2017⁵¹

Největší novinkou a posunem v systému adopcí je velice čerstvá úprava zákona ze září roku 2017. Tato úprava je pravděpodobně reakcí na statistiky z posledních pěti let a po obsahové stránce se snaží napravit novou formulací hodně chyb a děr první verze zákona 2012. Nicméně obsahově se zákon prakticky nezměnil a celá změna působí spíš jako hra se slovy. Těch pár změn si zde ale rozebereme. Nejvíce do očí bijící je při tom opětovná změna názvu ze „Speciálního zákona pro adopci“ na „Zákon o speciálních případech ve věci Adopce“. Změna názvu je ale pouze u oficiální anglické verze zákona zveřejněné na *KAS*, korejský název zůstává *Ibjang tchŭngnjebŏp*. Název ještě méně připomíná svá stará jména, mířící na zrušení mezinárodní adopce, a naopak působí silným dojmem, že se stát snaží vidět adopci jako alternativu péče o opuštěné děti jen v nejnutnějších případech (v rozporu proti nejlepšímu řešení pro svobodné matky). Vzhledem k tomu, že jde jen o změnu cizího názvu, jedná se nejspíše o snahu zachovat si v zahraničí svou tvář. Ostatní změny formulací pak pokračují v obdobném stylu, kdy se snaží zajistit zachování dítěte u

⁵⁰ *KOSIS KOrean Statistical Information Service* [online]. © 2018 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://kosis.kr/eng/>.

⁵¹ Act No.14890, 19. Sep, 2017., Partial Amendment, *Act on special cases concerning adoption*, Effective on 19. Sep, 2017

biologického rodiče/rodičů, opět ale především u anglické verzi, čímž lze jen polemizovat, jak se o to snaží stát ve skutečnosti⁵².

První změna ve formulaci zákona je v článku 3, kde v prvním odstavci, bylo pozměněno slovo „rodina“ (*Family*) na „domácnost“ (*Household*). Tento odstavec tvrdí, že dítě by mělo nejlépe zůstat ve své původní „domácnosti“ a je to tedy velký krok k tomu, aby svobodné matky byly zákonem viděny jako vhodné pro výchovu svého dítěte i navzdory mínění okolí. V korejské verzi je stále užit pojem *kadžöng*.

Článek 7 „Priorita domácí adopce“ (*Kugnäibjang usön čchudžin*) více zdůrazňuje nutnost propagace domácí adopce. V odstavci 1 tím, že stát má zavést „zákony“, které domácí adopci podporují. V původní verzi bylo uvedeno pouze, že pro stát má být prioritou, aby se tak nedělo, ale zavádění jakýchkoliv opatření nebylo ani přislíbeno, na rozdíl od současné formulace.

Článek 9 „Výběr dětí k adopci“ (*Jangdža töel čagjök*) v odstavci 2 přidal zajímavou poznámku, že kromě biologických rodičů a zákonného zástupce, je oprávněný dát dítě k adopci i jiný rodinný příslušník. Navíc je v celém článku používáno slovo zákonný zástupce/ochránce spíše než dělení na rodič/zákonný zástupce. Je možné, že se stát tímto snaží povzbudit obecně biologické příbuzné, aby se o dítě starali, protože zákonný zástupce byl v předešlé verzi především název pro ředitele adopčních agentur, jenž se stává podle článku 22 nové i původní verze zákona zákonným zástupcem každého dítěte, které ho nemá.

Další zajímavou změnou je až článek 33 „Prevence, aby žádné dítě nepotřebovalo ochranu“ (*Jobohoadongüi palsängjebang*), kde byla změněna formulace. Tato změna se týká zasazení se státu o zavedení a změnu zákonů,

⁵² Změny ve formulaci se týkají jen anglické verze. Je ale nutné je zmínit, protože zavedení takových formulací by neškodilo ani v originální Korejské verzi.

které mají předejít opuštění dětí, oproti původní verzi, kde stojí „hledání způsobu“, jak tomu zabránit. Navíc je tu opět použito slova domácnost. Jedná se o třetí očividnou snahu ponechat děti v péči biologického rodiče/rodičů, než se je snažit adoptovat, a ačkoliv je poslední v tomto zákoně, je i nejpříjemnější a dávající naději, že budou v tomto duchu zaváděny i další zákony. Problémem zůstává, že kromě zavádění dalších zákonů by se stát měl snažit především změnit pohled společnosti na adopci, nicméně vyjádření jednoznačné podpory výchovy opuštěných dětí v původních domácnostech se zdá být dobrým začátkem pro změny ve společnosti.

Další změnou ve formulaci je článek 35 „Provize asistence s péčí o dítě a finanční náhrady“ (*Jangjukpodžogŭm tŭngŭi čigŭp*), kde je pomoc dle formulace s novou úpravou slíbena především lidem s adoptovanými dětmi s handicapem. Pokud se skutečně jedná o záměr propagovat adopci handicapovaných dětí, je to ale na úkor adopce obyčejné, což je dosti nesmyslné ve společnosti, kde je problém s adopcí obecně.

Poslední změnou, a funkčně největší je článek 44 „Sankce“ (*Pŏlčchik*), kde se zvětšila doba trestu z porušení zákona z 20 milionů wonů na 30 milionů, 3 roky vězení zůstávají nezměněné.

Celkově si myslím, že úprava nového adopčního zákona byla velmi pohotová a pružná, i když nepřinesla žádné skutečné změny. Je i příjemné vidět, že se Korejská vláda alespoň náznakem začíná starat o problematiku svobodných matek přímo nežli jí obcházet adoptcemi, jen by bylo třeba aby tato snaha byla vyvíjena uvnitř země a ne na obdiv zahraničí. Zákon je zároveň ještě více orientovaný na práva dítěte, než byla jeho první verze, což je opět velký posun oproti minulosti. Jedinými dvěma problémy teď zůstávají velká zátěž pro žadatele o adopci a stále velký vliv adopčních agentur. Je zjevné, že po zpřísnění

požadavků kladených na adoptivní rodiče, které zároveň dávají hodně najevo okolí fakt, že rodiče nejsou biologičtí, i když je tak dítě uvedeno, mělo velký vliv na snížení počtu adopcí po zavedení první verze zákona. Ani v upravené verzi nejsou učiněny kroky k tomu, aby potenciální žadatele neodradila, potažmo naopak zaujala, což v korejské společnosti, kde adopce není nijak populární je celkem problém. Je ale pochopitelné, že všechny potřebné kroky je třeba zachovat pro bezpečí dítěte. Stát by se tak měl snažit o větší propagaci adopcí alespoň v médiích, případně finančním zvýhodněním. Co se adopčních agentur týče, v celé moderní historii adopcí byly významným důvodem pro tak velký počet mezinárodních adopcí, protože představovaly velmi lukrativní business. Ačkoliv je teď stát silně reguluje a hrozí jim sankce za neplnění nebo porušení svých povinností, je otázkou, zda doposud nemají až příliš velkou moc a vliv a zda stále ještě nejsou poháněny hlavně penězi. Proto si myslím, že hlavně pokud jde o svobodné matky a biologické rodiče obecně, kteří zvažují adopci, měla by konzultace být zařízena státním sociálním pracovníkem spíše než adopční agenturou, i když ta probíhá s dohledem ministerstva zdravotnictví a sociálních věcí.

4.2 Tajné adopce

Velice důležité je zmínit oblíbenou praxi, jak si zajistit potomka, většinou při jeho absenci a neplodnosti. Jedná se o tajnou adopci. Rodiče, kteří chtějí takto adoptovat, většinou naleznou nastávající rodičku, která o dítě nemá zájem, potažmo za obnos peněz svolí se dítěte zcela vzdát. Budoucí adoptivní matka pak hraje své těhotenství až do doby, kdy se dítě biologické matce narodí. Porod většinou probíhá u adoptivních rodičů doma, protože v nemocnici by byla známa pravá matka a byla by tak i uvedena v záznamech dítěte. Pokud se ale dítě

narodí doma, stačí ho do pěti měsíců zapsat na úřad prakticky pod kohokoli. Celá praktika je tak velmi pravděpodobně možná dírou v zákonech.⁵³

Praktika pravděpodobně vychází ze starších tradic, běžných ještě v druhé polovině 20. století, které navazuje na praktiky běžné z počátku Čosönu, kdy při absenci potomka od první ženy si muž vzal druhou, aby potomka získal (kvůli nelegitimnosti synů druhé ženy tato praktika přestala být tak častá). V druhé polovině 20. století už ale nebylo možné mít druhou ženu, a tak při absenci potomka se manželé, nebo alespoň muž, domluvili s mladou ženou, které dobře zaplatili, aby měla s mužem dítě, a zároveň aby se ho po porodu i zcela vzdala.⁵⁴

Tím, že je tato adopce tajná, chybí čísla a je známá jen jako praktika v Koreji provozovaná, přestože je nelegální. Jak ale uvidíme na názoru společnosti, zdá se být i na ústupu.

4.3 Názor společnosti

Pro pochopení názoru společnosti na domácí adopci a problémy s ní spojené jsem zvolila jako nejlepší způsob porovnání průzkumů mínění Pro obecnou představu jsem zvolila tři otázky z Korejského statistického úřadu (KOSIS). Dvě z nich ukazují i vývoj v čase. Pro širší pochopení problematiky pak používám statistiky z roku 2010 a 2008, které zkoumají širší záběr otázek a lépe ukazují názor společnosti, i když ještě před zavedením nového zákona. Podle minimálních změn v číslech, které můžeme vidět u statistik ze Statistického

⁵³ KIM, Jung-Woo a Terry HENDERSON. *History of the Care of Displaced Children in Korea*. Asian Social Work and Policy Review [online], roč. 2, č. 1, s. 13–29. 2008

⁵⁴ PETERSON, Mark. *Some Korean attitudes toward adoption*. Korea Journal 17 (12), 28-31, 1977

úřadu je stejně ⁵⁵pravděpodobné, že se názory společnosti na adopci příliš nezměnily.

Názor	2008	2010	2012	2014	2016
Nechci adoptovat	35,1%	35,2%	32,5%	32,6%	39,3%
Nevím	32,3%	31,5%	25,0%	30,2%	29,5%
Preferuji vlastní děti, ale uvažoval/a bych o adopci, pokud bych je mít nemohl/a	17,4%	17,0%	23,6%	21,6%	18,9%
Je jedno jestli mám děti, ale rád bych adoptoval/a	15,3%	16,3%	18,9%	15,6%	12,3%

3

První zvolenou otázkou byla „Jaký máte názor na adopci“. Nejčastější odpovědí, nepřiliš lichotivou pro Koreu bylo „Nechci adoptovat“ s 39,3% v roce 2016, což je nejvíce za uplynulých 8 let, a vysvětluje smutný fakt, proč je adopce v Koreji tak málo běžná. Moc to nezlepšuje ani druhá odpověď „Nevím“ s 29,5%. Lidí, kteří by skutečně adoptovat chtěli, je jen 12,3%, což je opět nejnižší číslo za 8 let provádění průzkumu. Nejvyšší zájem o domácí adopci přitom byl v roce 2012, kdy byla zavedena změna zákona. Není jisté, co skutečně vedlo k tomuto poklesu zájmu o adopci, protože zcela chybí zdroj informací o postoji společnosti k domácím adopcím v posledních dvou letech. Možná i proto se stát v úpravě zákona snaží podporovat jednoznačně zachování dětí u jejich biologických rodičů/rodiče. Je otázkou, jaké budou výsledky průzkumu v tomto roce.

⁵⁵ Zdroj tabulky: *Ibjange tãhan kjõnhã*. KOSIS KOREAN Statistical Information Service [online]. © 2018 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: http://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=101&tblId=DT_1SSFA090R&vw_cd=MT_ZTI TLE&list_id=101_D211&seqNo=&lang_mode=ko&language=kor&obj_var_id=&itm_id=&conn_path=MT_ZTITLE

Důvod (pořadí v roce 2016)	2008	2010	2012	2014	2016
1. Necítím potřebu adoptovat	62,1%	57,9%	56,8%	57,2%	42,9%
2. Obava, že je nebudu schopný/á vychovávat jako vlastní	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	32,2%
3. Byla by to ekonomická zátěž	20,1%	22,7%	21,3%	19,3%	16,8%
4. Kvůli sociální diskriminaci adoptovaných dětí	5,8%	5,6%	5,7%	6,3%	4,0%
5. Protože bych nevěděl/a rodinné pozadí dítěte	8,0%	7,5%	8,2%	9,0%	3,4%
6. Kvůli dědictví	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%
7. Jiné	0,0%	1,7%	1,4%	2,0%	0,2%
8. Kvůli možnosti zklamání z adoptovaného dítěte	0,0%	4,6%	6,6%	6,3%	0,0%

4

⁵⁶Druhou otázkou byl „Důvod, proč byste neadoptoval/a“. Nejčastější odpovědí bylo „Necítím potřebu adoptovat“, která pravděpodobně ukazuje na nízkou informovanost obyvatel o této problematice, ale podle postupného snižování se zdá, že je na ústupu. Nicméně její velký pokles asi zapříčinila nová možná odpověď „Obava, že je nebudu schopný/á vychovávat jako vlastní“, která skončila jako druhá s 32,2%. Ačkoliv tedy stát může propagovat potřebu adopce, v zemi, kde společnost není adopcím nakloněná, vysvětluje tuto problematiku nedostatečně. Vychovávat adoptované dítě má i jiné náležitosti než vychovávat vlastní, ale protože většina Korejců stejně chce adoptovat novorozence, je ten rozdíl mnohem menší.⁵⁷ Třetí nejčastější odpověď, která v minulosti bývala druhou a je v rámci vývoje společnosti na ústupu, je „Byla by to ekonomická zátěž“, která je zcela pochopitelná s ohledem na vyšší nákladů nutných pro

⁵⁶ Zdroj tabulky: *Ibjangül hago sipchči anün iju*. KOSIS KOrean Statistical Information Service [online]. © 2018 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: http://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=101&tblId=DT_1SSFA100R&vw_cd=MT_ZTITLE&list_id=101_D211&seqNo=&lang_mode=ko&language=kor&obj_var_id=&itm_id=&conn_path=MT_ZTITLE

⁵⁷ BAI, Tai-Soon. *Adoptive Parents' Attitudes toward Adoption and Domestic Adoption Development in Korea: Adoptees' Specific Needs for Origin*. Asian Social Work and Policy Review [online], roč. 6, č. 2, s. 136–161. 2012

zajištění vzdělání dítěte v Korejské republice. Pokles její významnosti bude⁵⁸ pravděpodobně způsoben především možnostmi nové odpovědi.

Důvod pro adopci	do 20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	nad 70
Dát ochranu dítěti v nouzi	60,1%	45,0%	54,0%	57,3%	59,4%	68,3%	45,2%
Absence potomka	12,4%	29,0%	16,7%	10,8%	4,6%	0,0%	0,0%
Touha po více dětech	13,5%	11,9%	14,5%	14,6%	15,8%	14,0%	10,7%
Pro vytvoření harmonické rodiny	11,8%	9,8%	9,2%	13,1%	12,4%	8,6%	7,8%
Jiné	1,8%	1,7%	3,5%	1,4%	1,6%	0,0%	6,1%
Zajistit následovníka rodu	0,0%	0,5%	1,7%	1,6%	4,5%	2,9%	12,1%
Aby se o mě měl kdo postarat ve stáří	0,5%	2,1%	0,4%	1,2%	1,6%	6,2%	18,1%

Třetí otázkou je „Důvod pro adopci“. Tato otázka byla v roce 2015 položena 4698 respondentům, ze kterých 53,17% byly ženy. Odpovědi jsou seřazeny od nejvíce pozitivních k negativním. Výsledek je velice pozitivní s nejčastější odpovědí „Dát ochranu dítěti v nouzi“ u všech věkových skupin. Nejvyšší procento měli překvapivě šedesátníci a nejnižší, což je velice nelichotivé, měli dvacátníci. Lidé mladší dvaceti let to ale považují jako druhé na nejvíce důležité a tak lze doufat, že by procento s časem stoupalo. Pozitivní je i že odpověď nejvíce spojené s původním způsobem adopce v Koreji „Zajistit následovníka rodu“ byla nejméně častou jasně danou odpovědí a nejvyšší procenta s velkým odstupem měli jen šedesátníci a lidé starší sedmdesáti let. Tradiční způsob adopce tak snad se staršími generacemi mizí. Zajímavým úkazem je, že 29% dvacátníků by adoptovalo při absenci potomka, což je o 13% a víc než mají ostatní věkové kategorie. Dvacátníci tak nad adopcemi přemýšlí

⁵⁸ Zdroj tabulky: *Ibjangül wŏnhanŭn kadžang kchŭn iju*. KOSIS KOrean Statistical Information Service [online]. © 2018 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: http://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=154&tblId=DT_MOG_E_1510000874&vw_cd=MT_ZTITLE&list_id=154_15401_2015&seqNo=&lang_mode=ko&language=kor&obj_var_id=&itm_id=&conn_path=MT_ZTITLE

nejvíce z praktického pohledu. Obecně byl výsledek této otázky pozitivní, jen by bylo ale třeba aby fungoval i v praxi.

4.3.1 Průzkum 2010⁵⁹⁶⁰

V sociologické studii z roku 2010 zaměřené na adopce se nejdříve podíváme na složení zkoumané skupiny, než rozeberu jednotlivé otázky, jejich výsledek a možné důvody pro odpovědi. Průzkum byl proveden mezi tisíci lidmi, z nichž 87,6% bylo z města. Co se pohlaví a věku týče, byly skupiny celkem vyrovnány. Zároveň 96,4% mělo potomka, ačkoliv jen 71,6% bylo v dané době nebo v minulosti v manželském svazku a z celkového počtu 1000 respondentů jen 0,3%, tedy asi 30 lidí skutečně adoptovalo. (5-1)

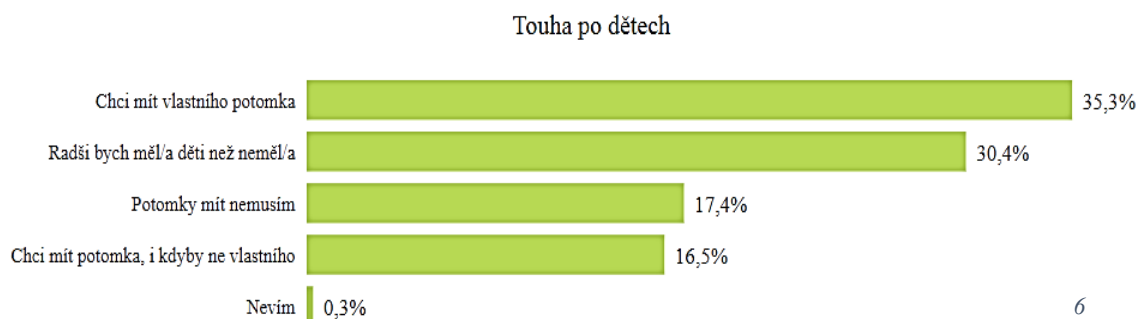
- **Jak důležité je mít potomka**

Nejčastější odpovědí bylo „Je nutné mít pokrevního potomka“ (35,3%) a že je lepší mít nějakého potomka než žádného (30,4%). Odpověď, která se adopce dotýkala nejvíce „I když to nebude mé vlastní dítě, nějakého potomka chci“, byla na čtvrtém místě s 16,5% a u všech skupin respondentů se pohybovala mezi 14,6% a 22,7%, přičemž nejnižší procento měli lidé s příjmem mezi 1 až 2 miliony wonů a nejvyšší s příjmem 1 milion wonů a nižší. Vyšší procento u této odpovědi měli bezdětní respondenti na rozdíl od respondentů s dětmi. Obecně ale tato tabulka vyjadřuje, jak je pro Korejce důležité mít děti, v součtu odpovědí

⁵⁹ KIM, Ju-kjōng a PJŎN, Mi-hŭi a IM, Sōng-ŭn. *Kugnäibjang siltchäwa čōngčhägbanan jōngu (Issues and Policy proposal on domestic adoption in Korea)*. Korea institute for health and social affairs, s. 91-151, 2010

⁶⁰ Podle čísla na konci popisu (Př. 5-1 apod.) lze nalézt v příloze 2 odpovídající stranu s tabulkou v samotném průzkumu

pro dítě/děti se jedná o 82,1% respondentů, ačkoliv je v současnosti velmi nízká porodnost. (5-3)

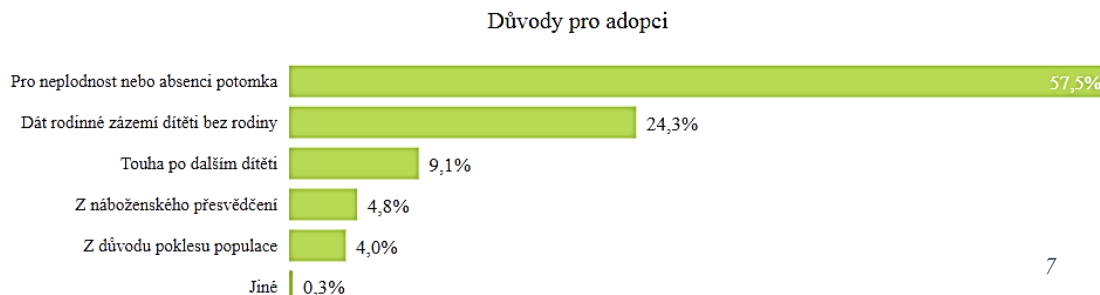
- **Co pro vás znamená rodina?**

Na tuto otázku Korejci ve 44,1% velice překvapivě odpověděli, že jde o „shromáždění lidí, kteří se mají mezi sebou rádi“. Odpověď, která by byla od korejské společnosti více očekávána „Lidé svázaní stejnými předky a krví“ sice skončila druhá, ale jen s 21,2%, což je více než překvapivé, s ohledem na všechny sociální problémy, které jsou v souvislosti s rodinnými svazky, včetně adopcí, svalovány právě na konfucianismus. S postoje respondentů vyplývá, že příčinou problémů spojených s domácí adopcí není pouze konfucianismus. (5-4)

- **Důvody respondentů pro adopci**

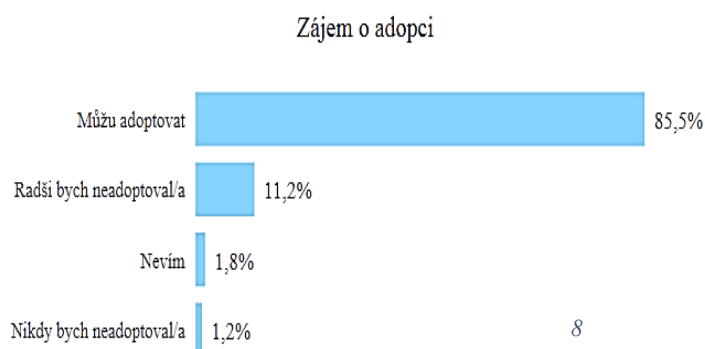
Většina, 57,5%, na tuto otázku odpověděla, že jsou pro adopci z důvodu absence potomka a/nebo neplodnosti. Tento výsledek ukazuje na skutečnost, že je adopce především vnímána jako řešení vlastního problému spíše než jako ochrana dítěte v nouzi. Ochrana dítěte v nouzi skončila sice na druhém místě, ale jen s 24,3%, ale i tato odpověď vyvolává naději, že míra solidarity s opuštěnými dětmi není ve společnosti zanedbatelná, i když hlavním důvodem pro adopci zůstává snaha zajistit pokračovatele rodu. Fascinující, ale i znepokojující skutečností je, že respondenti ve věku 20 až 30 byli pro adopci z důvodu absence

potomka častěji a ve větším poměru než respondenti starší 50 let, ačkoliv lze očekávat spíše opačný vývoj vztahu k dětem. (5-5)

- **Zájem o adopci**

V porovnání s předešlými výsledky jsou odpovědi týkající zájmu o adopci překvapivé, protože 85,8% tázaných odpovědělo, že by klidně adoptovali opuštěné dítě ve srovnání s pouhými 1,2%, které jsou zásadně proti adopci,

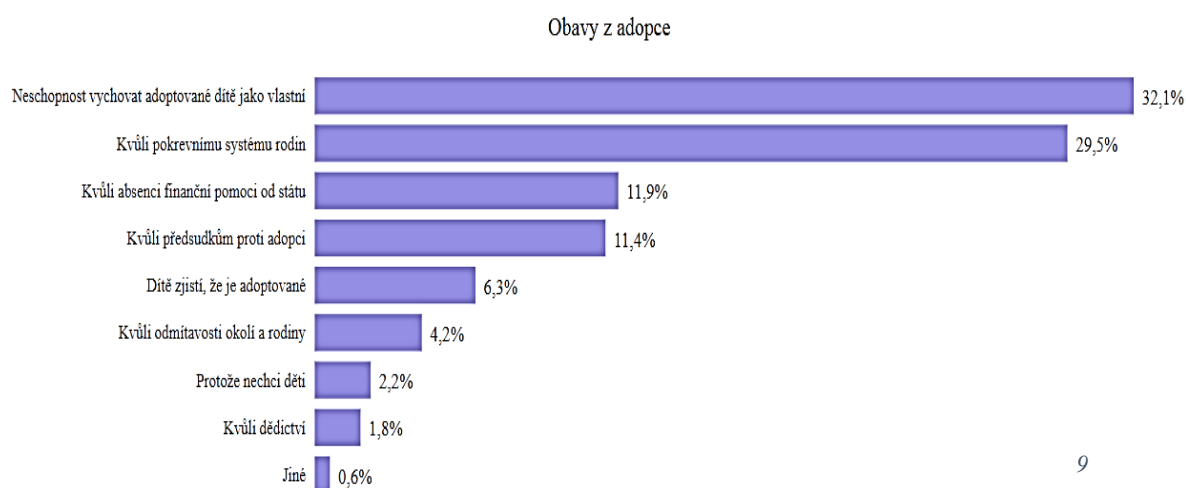
kteřou nejvíce volili respondenti žijící na venkově (2,4%) a překvapivě také bezdětní lidé (3,8%). Korea by neměla problém s opuštěnými dětmi a domácí

adopci, pokud by uvedených 85,8% lidí ochotných adoptovat skutečně děti adoptovalo, ale bohužel jen pouhá ochota adoptovat nestačí, je velmi vzdálena realitě. (5-6)

- **Proč se Korejci adopcím vyhýbají**

Nejčastějšími odpověďmi byl obava, že nebude stejné vychovávat adoptované dítě jako vychovávat vlastní dítě (32,1%), a dále rodinný systém postavený na pokrevní příbuznosti (29,5%). Nejčastější odpověď je asi přirozená

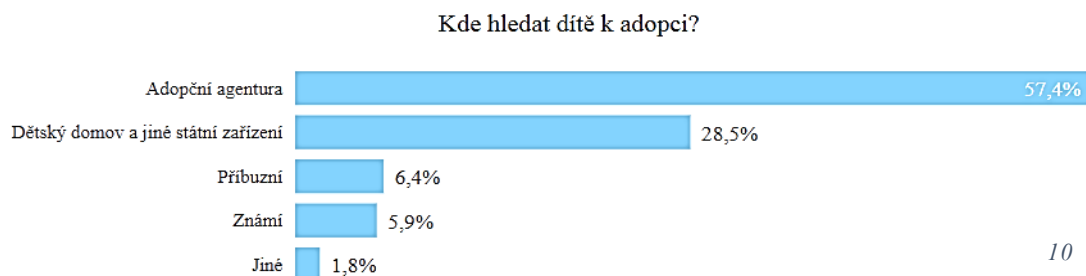
a pravděpodobně vychází z nedostatku informací o adopci a především o vývoji dítěte a to především, když se adoptuje novorozeneč nebo dítě do 3 let, které ještě nerozpozná, kdo je jeho biologický rodič a kdo adoptivní, a bude se vázat na kohokoliv, kdo se o něj bude starat. Druhá nejčastější odpověď nám pak ukazuje opětovný rys zažitých a přehnaně striktních konfuciánských hodnot. Zajímavý kontrast s touto odpovědí ale je, že nejméně významným důvodem proti adopci dítěte je „problém dědictví“ s 1,8%, který ještě více potvrzuje, že společnosti jde skutečně zejména o zachování pokrevní linie, než že by měla obavu předat své statky, svoje dědictví, někomu mimo svou biologickou rodinu. (5-7)

- **Preferovaný způsob adopce**

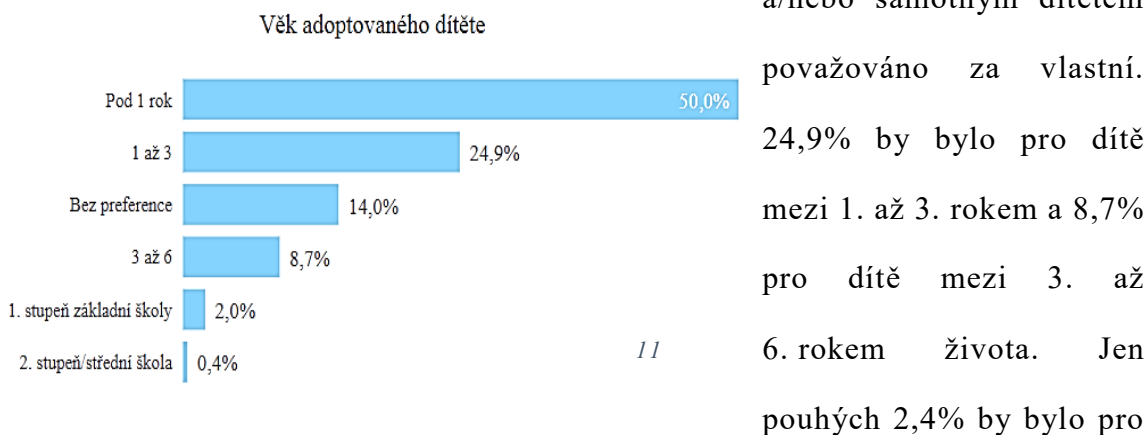
Naopak velice pozitivní výsledky ukazuje právě tato otázka se 75,9% pro adoptování dítěte v nouzi s 57,4% adopcí od adopční agentury a 28,5% ze státních zařízení. Jen 6,4% procent by adoptovalo od příbuzných a provedlo tak pro Koreu „tradiční“ adopci a 5,9% by bylo pro adopci od „známého“, tzv. tajnou adopci, která v minulosti byla velice častým způsobem, jak získat potomka, i když ne pokrevního, ale tak, aby se o tom nikdo nedozvěděl. Výsledky jsou tedy pozitivní ve prospěch adopcí v „západním“ stylu, což přináší naději, že pokud by se

Korejce podařilo přesvědčit k adopcím, problémy s adopterami a dětmi v systému by se vyřešily. (5-11)

- **Preferovaný věk adoptovaného dítěte**

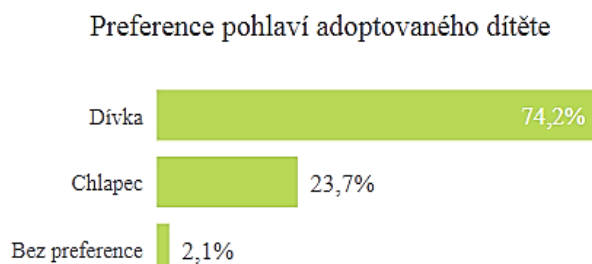
S 50% pro adopci dítěte do 1 roku jako nejčastější odpovědí se nedozvídáme nic nového. Korejci chtějí mít jistotu, že jejich dítě bude okolím

a/nebo samotným dítětem považováno za vlastní. 24,9% by bylo pro dítě mezi 1. až 3. rokem a 8,7% pro dítě mezi 3. až 6. rokem života. Jen pouhých 2,4% by bylo pro dítě starší. Bez změny tohoto trendu jde jen těžko zastavit mezinárodní adopce, kde není problém zajistit adopci i pro děti starší 6 let a tak jim pomoci nalézt alespoň nějakou rodinu, ačkoliv děti starší 6 let už umí mluvit, což jim ztěžuje adaptaci na zcela cizí prostředí, v němž se v zahraničí ocitnou, a které už dokážou i vnímat. Proto právě tyto děti by potřebovaly být adoptovány přednostně ve vlastní zemi. Naštěstí i naneštěstí je většina dětí daných k adopci, přibližně 92% (viz kapitola 2.), od svobodných matek a tudíž i novorozenci, po kterých je v Koreji taková poptávka. (5-12)

- **Preferované pohlaví**

Otázka nám ukazuje další trend v korejských adopcích zapříčiněný konfucianismem. Ačkoliv problém s dědictvím není tak palčivým důvodem neadoptovat, je to možná i proto, že 74,2% by adoptovalo holčičku oproti chlapci,

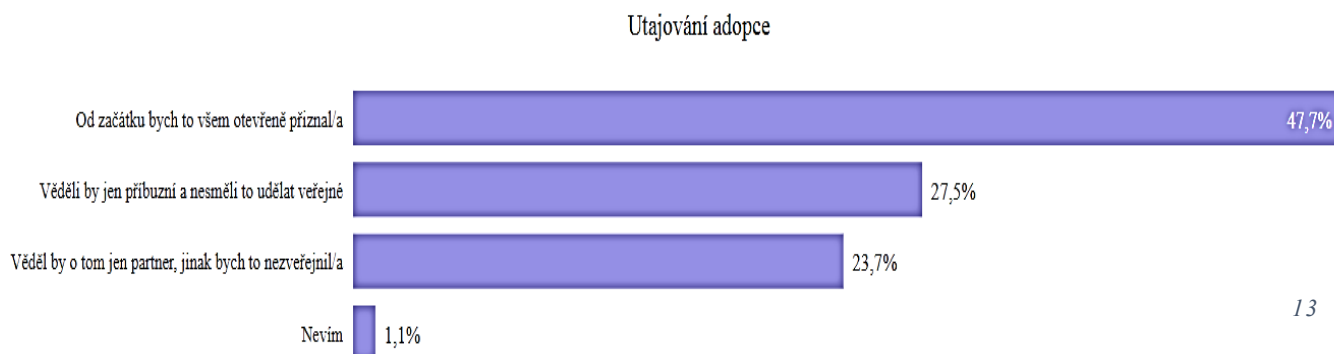
kteřá v Korejském způsobu dědictví není tak důležitá, naopak by jí z dědictví mohli vynechat. Tato otázka se trochu pere s 50% adopcí z důvodu

absence potomka, dědictví může být předáno i jinému, pokrevnímu, příbuznému a samotná adopce pak funguje pravděpodobně jako ukojení biologické touhy po potomku. Navíc pouhých 2,1% lidí, kterým je jedno, jaké pohlaví by adoptované dítě mělo, dává jasně najevo, jak silný je tento postoj v korejské společnosti. (5-13)

- **Otevřenost/uzavřenost v informaci o adopci**

Nejčastější odpovědí s 47,7% bylo, že by od začátku o adopci všem otevřeně řekli, která je dosti matoucí s ohledem na předešlé odpovědi, ze kterých vyplývalo, že tato odpověď bude spíš „nikomu kromě partnera bych to neřekl/a“, která skončila na třetím místě s 23,7% nebo „řekl bych to jen příbuzným“, která byla 2. místě s 27,5%. Faktem ale je, že tyto dvě otázky dohromady dávají větší procento, než má nejčastější odpověď a pravděpodobnější scénář, že Korejci chtějí skutečnost, že mají adoptované dítě, skrýt, utajit. Snahu utajovat adopci podporuje jak preference novorozeňat a holčiček, tak neobliba adopcí kvůli absenci pokrevního spojení, jak bylo rozebráno výše. Přesto se ale společnost rozděluje na dvě skupiny, otevřenější a uzavřenější. Zároveň ale otevřenost u

adopce může být záměrným vylučováním adoptovaného dítěte ze svého rodu před rodinou, společností i dítětem samotným, aby se od něj distancovali, a/nebo ukázali společnosti, jaké dobro konají, soudě i podle odpovědí respondentů starších 40 let, kteří by neváhali jednat o adopci otevřeně. (5-15)

13

- **Vliv finanční pomoci státu na rozhodnutí adoptovat**

67,1% respondentů zvolilo, že důvodem proč neadoptovat, není finanční podpora státu. Nejde ani tak o nabídnutí co největších výhod, aby lidé adoptovat chtěli, jako spíše vysvětlit, proč je adopce potřebná, ať kvůli samotným dětem nebo kvůli společnosti. 66,4% respondentů by stejně neadoptovalo starší děti ani kvůli zvýhodnění, což opět ukazuje, že zvýhodnění do nějaké míry je vítané, ale nezmění to postoj ani chuť lidí adoptovat. (5-18,19)

- **Měly by adopce do zahraničí pokračovat nebo ne**

Z celé studie nejvíce překvapivý výsledek s 69,2% respondentů pro pokračování mezinárodní adopce, kdy největší procento, 84,7%, je od respondentů mezi 20 až 29 lety. Právě tato odpověď jednoznačně ukazuje, že ať se Korejský stát snaží přinejmenším z pohledu zvenčí zlepšit situaci adopcí, samotní Korejci tuto potřebu necítí, a to obzvláště mladá generace, ačkoliv vývoj by měl být zcela opačný. Očividně chybí skutečná propagace potřeby domácí adopce. Na druhou stranu, kvůli přesnějšímu vysvětlení, proč respondenti

preferují pokračování mezinárodních adopcí, není zcela jisté, zda-li tato odpověď nebyla zvolena v souladu s vědomím, že třeba handicapované, starší a jinak znevýhodněné děti je těžké v Koreji adoptovat, a proto by bylo lepší je nechat adoptovat mezinárodní rodinou. Tuto teorii by mohla podpořit i skutečnost, že čím vyšší vzdělání (74,8% lidí s bakalářským nebo vyšším vzděláním) a čím vyšší příjem, tím větší podpora mezinárodních adopcí. Bez bližší specifikace důvodů pro podporu mezinárodní adopce ale lze jen polemizovat. (5-31)

- **Porovnání chtěných změn se změnou zákona 2012**

Podle 50,2% respondentů byla největší potřeba zlepšit „Nedostatečné povědomí o adopci“, přestože u jiné otázky odpověděli, že nejvíc informací mají z médií, přesně 91,2% (69,7% TV, 13,2% internet a 8,3% noviny respektive), což znamená, že ačkoliv se tam o problému dozvěděli, pravděpodobně ne podrobně a/nebo ne dost často. Stát se tento fakt snažil změnit zavedením Dne adopcí každého 11. května a týdne okolo něj, který má být plný aktivit informujících o této problematice, jehož existence byla zcela potvrzena se zavedením zákona v roce 2012. Jak bylo uvedeno již výše, nejsem si zcela jista, že jeden týden ročně je dost pro změnu pohledu společnosti. Konstantní informace v menší dávce by pravděpodobně fungovala lépe.

Jako druhou nejdůležitější změnu s 27,1% uvedli respondenti „Posílení podpory adoptivních rodin“. Nový zákon z roku 2012 nezavedl novou, lepší finanční pomoc (Finanční pomoc mohou získat lidé s handicapovanými dětmi, za to ale zavedl širší škálu po adopční péče, jako školení adoptivních rodičů, psychologické konzultace apod, které byly v zákoně přesně ukotveny s úpravou zákona 2017.

Naopak jako nejméně podstatné pro měnu respondentům přišlo s 2,9%, respektive s 0,8%, „posílení odbornosti pracovníků adopčních agentur“, který naopak stát viděl jako důležité podle zavedeníh jasných pravidel pro takové odborníky.

Pro bližší určení, jaká větší pomoc by měla být nabídnuta adoptivním rodičům byla nejčastější odpověď s 30% „podpora s finančními náklady na výchovu“. Podle nového zákona je ale tato pomoc zaručena jen rodičům s handicapovaným dítětem, pravděpodobně v ohledu na to, že adoptivní rodič by měl mít dostatek prostředků na výchovu dítěte. Druhá skončila s 20% procenty podobná odpověď „podpora se školným“, pro kterou platí to samé a která skončila i jako druhá nejdůležitější pomoc, kterou by adoptivní rodiče měli dostat. Obě tyto odpovědi jsou ve směr trochu zvláštní v pohledu na fakt, že lidé by s víc jak 60% neadoptovali kvůli finanční podpoře.

Na druhém místě u druhé nejdůležitější podpory skončili skoro na stejno „posílení vzdělání adoptivní rodiny“ a „Posílení po adopčních služeb“ jež zákonem z roku 2012 byly slíbeny a lépe ukotveny.

4.3.2 Průzkum 2008 Tadžön⁶¹

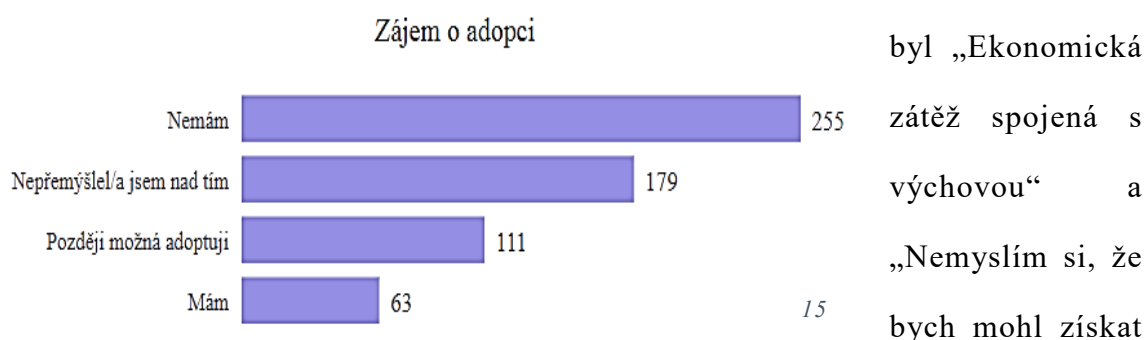
Posledním statistickým průzkumem, který v této práci proberu, je sice již staršího data (2008) a jen z jedné oblasti-Tadžön, ale ukazuje trochu jiný trend v domácí adopci, a proto ho shledávám jako důležitý a zmíním se o jeho výsledcích.

⁶¹ I, Kab-suk a SON, Čin-hjön. *Research on attitudes of Daejeon citizens toward the domestic adoption (Kugnäibjange tähan insikgwa tchädo čosa: Tadžönsiminül täsangüro)*. The Korea Contents Association Vol. 8 (12): 357-365, 2008

Průzkum byl proveden u 608 respondentů, s nepatrně větším počtem žen (57,4%) než mužů. Většina respondentů byla mezi 30 až 49 lety (dohromady 63,9%) a také měla většina respondentů potomka (91,6%).

• **Zájem o adopci**

Na rozdíl od průzkumu z roku 2010 by 41,9% nikdy neadoptovalo, s druhou nejčastější odpovědí „Nikdy jsem o tom nepřemýšlel/a“, s tím že nejčastější důvod

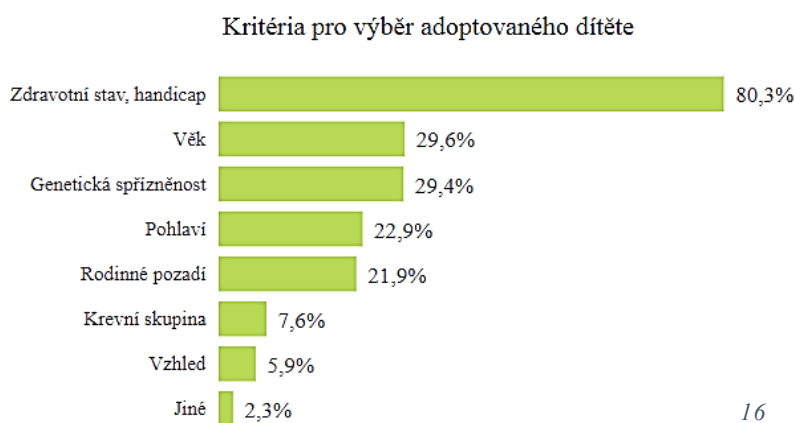

byl „Ekonomická zátěž spojená s výchovou“ a „Nemyslím si, že bych mohl získat ekonomickou podporu“. Tato skupina respondentů tak byla zjevně více zaměřena na ekonomický aspekt, který u studie z roku 2010 nevyšel jako moc důležitý. Stejně jako s průzkumem z roku 2010 vyšel jako nejmenší důvod k neadoptování „Problém s dědictvím“.

Obavy z adopce	Bod. průměr
Kvůli ekonomické zátěži výchovy dítěte	3,77
Protože bych asi nemohl získat finanční podporu státu	3,69
Nemohl/a bych ho milovat jako vlastní	3,48
Kdyby se o adopci dozvědělo, bylo by to asi zlé	3,43
Protože by lidé dítě diskriminovali	3,33
Protože to není má krev	3,18
Protože by se u dítěte mohl objevit nějaký handicap	3,15
Protože by dítě mohlo chtít najít své biologické rodiče	3,04
Kvůli dědictví	2,58

- **Co je pro Vás nejdůležitější informace o dítěti**

Tato otázka v průzkumu z roku 2010 chyběla. Zcela nejčastější odpovědí na ni byl „zdravotní stav a fyzický handicap“, který opět potvrzuje nízkou oblibu adopcí těchto dětí Korejci a nutnost jejich adopci více propagovat. Na druhou stranu, vzhledem ke skutečnosti, že Korejci obecně moc adoptovat nechtějí, je

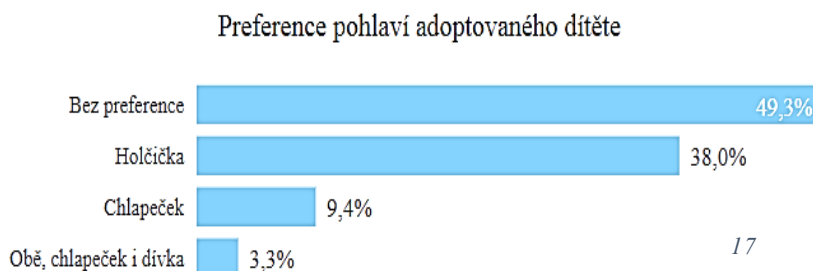

důležitější se zaměřit nejdříve na obecnou praxi. Na druhém místě se umístili dvě odpovědi a to „příbuznost“ a

„věk“. Věk ukazuje opět na obecný trend adopcí nemluvňat, ale druhá „příbuznost“ je celkem překvapivá. Lze z toho předpokládat, že v oblasti Tadžžonu bylo přinejmenším v roce 2008 celkem časté adoptovat v rámci rodiny, což je rozdílné od trendu ukázaném ve studii z roku 2010. Nejméně důležitým aspektem pak byl „vzhled“.

- **Pohlaví, počet dětí, věk**

Následující byly otázky na pohlaví, počet a věk dětí, které by respondenti potenciálně adoptovali. U pohlaví, na rozdíl od výzkumu z roku 2010,

odpovědělo 49,3% že je jim to jedno. I přesto byl ale vidět velký rozdíl mezi

holčičkou (38%) a chlapečkem (9,4%), který potvrzuje korejský trend.

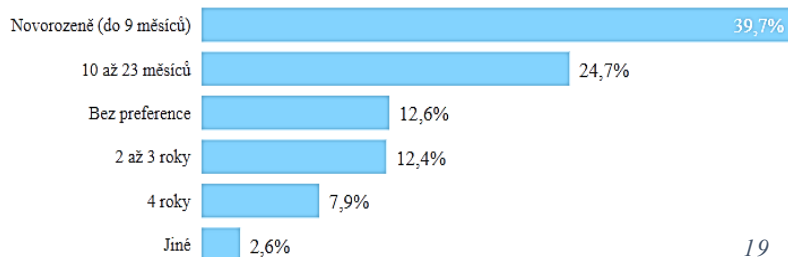
91,1% by navíc adoptovalo jedno dítě, další 8,4% by adoptovalo 2, což je ale celkem pochopitelné číslo, protože u Korejců nejde očekávat rodinu složenou z rodičů a množství adoptivních dětí.

Počet adoptovaných dětí

U posledního kritéria, věku, byla nejčastější odpovědí novorozence do

Preference věku adoptovaného dítěte

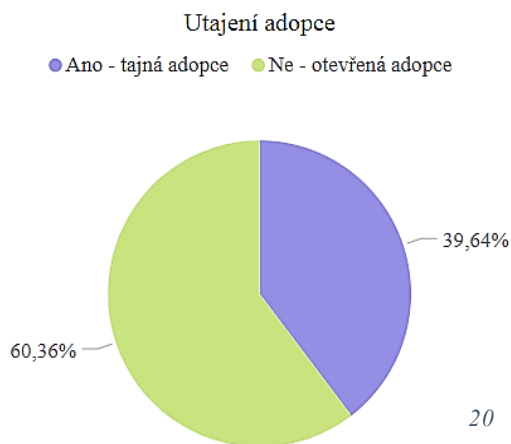

9 měsíců s 39,7%, na druhém místě dítě mezi 10 měsíci až dvěma roky s 24,7% a na třetím s

rozdílem jednoho respondenta, že věk není důležitý a věk mezi 3 až 4 roky. Tento výzkum tak opět ukazuje trochu větší volnost oproti výzkumu z roku 2010.

• Způsob provedení adopce

Potenciální adoptivní rodiče by adopci provedli v 60,4% proti 39,6% jako

otevřenou adopci, což je velmi dobrý trend, i když by rozdíl mohl být větší. Pro otevřenou adopci byli nejvíce třicátníci (69,6%), protestanti (68,6%) a lidé s magisterským vzděláním nebo vyšším (71,4%). Oproti tomu pro tajnou adopci byli nejvíce padesátníci (49,2%),

buddhisti/další náboženství (50%) a lidé se středoškolským vzděláním (72%).

- **Jaká změna by byla nejvíce vítána?**

Poslední otázkou bylo, jakou ze tří uvedených změn by nejvíce vítali. Výsledky jsou ale celkem neprůkazné, protože z nich všechny skončili téměř neutrálně (otázka byla na bázi stupnice od 1 do 5, kde 1 je nejhorší a 5 nejlepší). Nejlépe skončilo „neomezené množství dětí v rodině“ s 3,31 body, které navíc mělo i největší počet pro a zcela pro odpovědí. Druhé pak bylo „zvětšení možného věkového rozdílu mezi rodičem a dítětem“ s 3,02 body. Otázka byla ale velice nevyhraněna s 42,8% odpovídajících pro „průměr“, 25,5% ku 24,3% pro/proti a 3,8% ku 3,6% zcela pro/zcela proti. Poslední, naopak nejvíce vyhraněná a pro nás i nejvíce zajímavá, skončila odpověď „adopce i pro svobodné“ s 3,01 body. 8,6% bylo zcela proti, což je nejvíce ze všech 3 otázek. Zároveň odpověď „průměr“ byla nejméně častá ve srovnání s ostatními otázkami a to 28,1%. Lze tak soudit, že tato otázka vyvolává velký rozpor a je takřka půl na půl pro/proti (proti 34,3%, pro 37,6%). Dalo by se soudit, že je to ukázka korejské rozpolcenosti proti svobodným rodičům obecně.

Zrušení omezujících kritérií v adopčních pravidlech	Bodový průměr	
Zrušení maximálního počtu dětí v domácnosti	3,31	
Povolit větší věkový rozdíl	3,02	
Adopce i pro svobodné	3,01	

21

4.4 Mezinárodní adopce

Ruku v ruce s domácí adopcí probíhá v Koreji adopce mezinárodní. Jak bylo popsáno v kapitole 1, tato praktika začala během Korejské války, kdy šlo především o adopci dětí smíšeného původu a rychlou pomoc s velkým množstvím sirotků, se kterým si Korea nevěděla rady. Mezinárodní adopce ale pokračovala i po adoptování všech dětí smíšeného původu, především díky velkému množství

dětí svobodných matek, pracujících v továrnách, které neměly finanční prostředky na potrat nebo jej odmítaly. Ve stejnou dobu se z adopce stal velký business. I když se začala vláda odklánět od mezinárodní adopce od konce 80. let, do dnešního dne bylo zahraničními adoptivními rodiči adoptováno 150 až 200 tisíc dětí, z toho víc než poloviční většina do Spojených států amerických. K dalším nejčastějším zemím s poptávkou po korejských dětech patří Francie a Švédsko⁶².

Všechny mezinárodní adopce zajistily adopční agentury. Právě kvůli nim byl vždy velký problém adopce do zahraničí zrušit, protože mezinárodní adopce jsou ekonomicky výhodné, lukrativní, pro ně, pro stát i pro biologické rodiče, většinou matky. Jedna ze tří největších, a i nejstarších agentur, již zmíněných výše, je Holt Services. Je příkladem, že adopční agentury své adopce zařizují i s použitím nezákonných praktik. Po incidentu z roku 2013, kdy byl chlapec Hjönsu zabit svým adoptivním americkým otcem, byla agentura Holt Services podrobena vyšetřování, při kterém byly odhaleny nezákonné praktiky. Vyšetřování zjistilo, že Holt Services upřednostňovalo mezinárodní adopce před domácími a posílalo děti ze země ještě před uplynutím sedmidenní lhůty zavedené novým zákonem.⁶³ Holt Services ale i přesto do dnešního dne fungují a ukazují na nedostatečnost sankcí pro adopční agentury v zákoně. Je alarmující, že vyšetřování a kontrola byly provedeny až po tragickém fatálním incidentu, bez kterého by se na nezákonné praktiky pravděpodobně ani nepřišlo. Dokazuje to, že je nezbytné, aby

⁶² HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang: 29-66. c2006

⁶³ CHANG, Paul Y. a Andrea Kim CAVICCHI. *Claiming Rights: Organizational and Discursive Strategies of the Korean Adoptee and Unwed Mothers Movement*. Korea Observer, roč. 46, č. 1, s. 145–180. 2015

se stát začal starat sám o adopce svých opuštěných dětí a nenechával je v rukách soukromých organizací, kterým jde zejména o zisk.

S mezinárodními adopcemi jsou navíc spojeny návraty 3 až 5 tisíc adoptovaných Korejců, kteří hledají své kořeny. Bohužel většina nemá velkou šanci uspět, protože v minulosti neexistoval registr adoptovaných dětí, který byl zaveden až s novým zákonem v roce 2012. Pokud už nějaké informace adopční agenturou zaznamenány byly, jsou často mylné, a tak ačkoliv by se biologičtí rodiče se svými dětmi rádi sešli, nevede k nim žádná cesta, pouze hledání na slepo. Adoptovaným s jejich hledáním pomáhají organizace jako je domácí KoRoot, který nabízí pomoc s hledáním především prostřednictvím spolupráce s jinými organizacemi jako je KUMFA. Dále nabízí ubytování i kurzy jazyka a kultury. Alespoň některým adoptovaným do zahraničí se touto cestou povedlo najít své rodiče a některým to pomohlo začít život ve své rodné zemi.⁶⁴

⁶⁴ CHANG, Paul Y. a Andrea Kim CAVICCHI. *Claiming Rights: Organizational and Discursive Strategies of the Korean Adoptee and Unwed Mothers Movement*. Korea Observer, roč. 46, č. 1, s. 145–180. 2015

5. Závěr

Adopce dětí v Koreji byla ovlivněna v průběhu staletí vírou, tradicí, sociálním postavením adoptovaného dítěte stejně jako adoptivních rodičů nebo adoptivní rodiny, společenskými tabu, historickou a politickou situací, překotným rozvojem ekonomiky. Moderní společnost postavená na úspěchu jednotlivce i celku však začíná vnímat nutnost zajistit dětem péči nejlépe v biologické rodině. K celospolečenskému přijetí neúplných rodin svobodných matek je ale ještě dlouhá cesta.

- **Konfuciánská tradice**

První z problémů související s domácí adopcí je rozhodně konfuciánská tradice v korejské společnosti. Ačkoliv podle dat z průzkumů veřejného mínění už lidé moc neadoptují podle konfuciánského vzoru a při adopci nevidí problém s děděním majetku, stále ve společnosti převládá větší obliba dívek nad chlapci, což pravděpodobně souvisí právě s dědictvím, které jde spíše přes mužské potomky, a pocitem, že adopce je nutná především, když nejsou potomci biologičtí. Dá se tedy usoudit, že tradice je na ústupu, ale stále aspoň částečně ve společnosti přetrvává. A ačkoliv si myslím, že je důležité tradice uchovávat, neměly by se dotýkat důležitých socio-ekonomických otázek, jako je právě adopce. Lze jen doufat, že s mladšími generacemi tyto předsudky samy odezní a budou nahrazeny solidárním pocitem k opuštěným dětem, který jako důležitý prvek pro rozvoj společnosti musí podporovat vláda.

- **Nový zákon 2012 a jeho úprava 2017**

Důležitou součástí této práce bylo především analyzovat nejnovější adopční zákon, který je spojován se snížením adopcí, domácích a mezinárodních, i zvýšením opuštěných dětí. Podle mého je pravdou, že zákon byl značně dvousečný ve snaze zajistit provádění adopcí v nejlepším zájmu dítěte a zároveň propagovat domácí adopci, které ale, opět podle průzkumu veřejného mínění, nejde dělat tak aby všechna tato práva byla zajištěna, protože Korejci se bojí transparentnosti, kterou zákon především zavedl. Je zde vidět rozpor snahy Koreje jako státu, který chce vypadat co nejlépe v očích cizinců, a Korejců, kteří ještě nejsou připraveni na takovou změnu. Tento zákon vskutku splňuje všechny náležitosti pro moderní adopční zákon, ale je aplikován na společnosti, která o to v takové formě nemá zájem. Mimo to pokles v číslech pravděpodobně nebyl jen vinou zákona, ale i poklesem porodnosti, která je v současné době s 1,05 dětmi na člověka zoufale nízko, a tak není ani tolik odložených dětí, které by bylo možné adoptovat. Úsměvná a zároveň velmi pozitivní je také snaha, aby děti skutečně zůstávaly u biologického rodiče/ů, zavedená především v úpravě, která může být způsobena jak nátlakem organizací svobodných matek a jiných subjektů, tak zároveň snahou státu vyřešit problém s opuštěnými dětmi takovým způsobem, aby zůstaly v rodné zemi. Toto rozhodnutí bylo ale zcela jistě tím nejšťastnějším. Pozitivní změnou je i zavedení pravidel pro adopční agentury, které je hodně omezují, ale jak bylo vidět na příkladu Holt Services, ani tato pravidla na ně nemusí fungovat. Myslím si proto, že by se stát měl spíše snažit zajišťovat si adoptce zcela sám, zejména z důvodu významného poklesu v jejich počtu v posledních letech upadl a jejich organizační zajištění by tedy nemělo být tolik náročné. Obecně se dá říct, že nový zákon je dobrý začátek, na kterém může Korejská vláda do budoucna dobře stavět.

- **Svobodné matky**

Minhonmo jsou bezesporu zdrojem celého problému adopcí v Koreji, ale není to jejich vinou, ale opět pohledem společnosti, které je posledních několik desetiletí nutilo dávat děti k adopci, ačkoliv by některé raději se svým dítětem zůstaly a vychovaly je, kdyby dostaly dostatečnou podporu jak od státu, tak především od svého okolí a příbuzných. Ať má stát jakékoliv předsudky vůči těmto ženám, které dokonce dál předkládá veřejnosti, měl by se naopak snažit společnost přesvědčit, že i mladé, nevzdělané nebo chudé ženy mohou vychovat své dítě lépe než kdokoli jiný právě proto, že vychovávají vlastní dítě. Ačkoliv se nezdá, že by se o změnu postoje stát snažil sám, mobilizace organizací jako je například KUMFA má očividné úspěchy. Příkladem je skutečnost, že mnoho změn v zákoně 2012 bylo na základě jejich návrhu změn. S úpravami z roku 2017 se navíc zdá, že stát znovu a hlouběji věří, že by děti měly zůstat raději s biologickými rodiči nebo i jen jedním, než aby byly adoptované.

- **Pohled Korejců**

Ze všech výše uvedených statistik obecně vyplývá, že Korejci pravděpodobně problematiku, která je tolik diskutovaná v zahraničí, úplně nevnímají. Přispívají k tomu hlavně odpovědi, jako „adoptoval bych jen, kdybych nemohl mít děti“, „necítím potřebu, že bych měl adoptovat“ nebo „mělo by se pokračovat s adopcemi do zahraničí“, z nichž právě poslední by měla být burcující, aby stát domácí adopce propagoval lépe. Korejcům navíc podle odpovědí v průzkumech nejvíc vadí na adoptcích to, že by o nich měl někdo vědět, i když otevřenost k adopci se pomalu zvětšuje. I přesto by měl ale stát vzít v potaz

obavy z diskriminace adoptovaných dětí, případně i jejich adoptivních rodičů, a snažit se proces adopcí udělat více utajeným před okolím a zároveň pracovat na otevřenějším přístupu lidí k adopcím. Mimo to, i když Korejcům při adoptování nezáleží tolik na finanční podpoře, měl by se stát snažit zvýhodnit vzdělávací systém nebo nejlépe zlevnit vzdělávací systém všem, nejen pro adoptivní rodiče, aby obecně zbavil své obyvatele stresu z výše nákladů, které rodič musí vynaložit na výchovu a vzdělání dětí.

Úplným závěrem chci uvést svůj názor, že Korejská republika začala dobře pracovat na skutečně současném způsobu adopcí. Aby toho Korea zcela dosáhla, musí především dále informovat, potažmo vzdělávat, své obyvatele nejen o smyslu adopcí, ale i o normálnosti výchovy dětí jedním rodičem a obecně solidárnosti k lidem ve špatné sociální nebo socio-ekonomické situaci.

Bibliografie

Primární zdroje:

Act No. 11007 of 4 August 2011, *Special Adoption Act*, Effective on 5 August 2012, dostupné z http://www.kadoption.or.kr/en/board/board_view.jsp?no=2&listSize=10&pageNo=1&bcode=43_3

Act No.14890, 19. Sep, 2017., Partial Amendment, *Act on special cases concerning adoption*, Effective on 19. Sep, 2017. Dostupné z: https://www.kadoption.or.kr/en/board/board_view.jsp?no=10&listSize=10&pageNo=1&bcode=43_3&category=Related%20Laws

Decree of Ministry of Health and Welfare No. 151, 3 August 2012, *Enforcement Rule of the Special Adoption Act, Enforcement*. Date: 5 August 2012, dostupné z http://www.kadoption.or.kr/en/board/board_view.jsp?no=4&listSize=10&pageNo=1&bcode=43_3

I, Kab-suk a SON, Čin-hjön. *Research on attitudes of Daejeon citizens toward the domestic adoption (Kugnäibjange tähän insikgwa tchädo čosa: Tädžönsiminül täsangüro)*. The Korea Contents Association Vol. 8 (12): 357-365, 2008 Dostupné z: <http://m.dbpia.co.kr/Journal/ArticleDetail/NODE01132842>

KIM, Ju-kjöng a PJÖN, Mi-hüi a IM, Söng-ün. *Kugnäibjang siltchäwa čöngčhägbangan jöngu (Issues and Policy proposal on domestic adoption in Korea)*. Korea institute for health and social affairs, 2010. Dostupné z: <https://www.kihasa.re.kr/common/filedown.do?seq=16204>

Korea Adoption Services [online]. © 2013 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://www.kadoption.or.kr/en/>

KUMFA | Korean Unwed Mothers Families' Association [online]. © 2018 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://kumfa.or.kr/>

KOSIS KOrean Statistical Information Service [online]. © 2018 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://kosis.kr/eng/>.

Presidential Decree No. 24017, 3 August 2012, *Enforcement Decree of the Special Adoption Act, Enforcement*. Date: 5 August 2012, dostupné z http://www.kadoption.or.kr/en/board/board_view.jsp?no=3&listSize=10&pageNo=1&bcode=43_3

Sekundární zdroje:

BAI, Tai-Soon. *Adoptive Parents' Attitudes toward Adoption and Domestic Adoption Development in Korea: Adoptees' Specific Needs for Origin*.

Asian Social Work and Policy Review [online]. 2012, roč. 6, č. 2, s. 136–161. ISSN 1753-1411. Dostupné z: doi:10.1111/j.1753-1411.2012.00068.x

BÄ, Jun-džin. *Ipjangkadžöng, pchjöngjönül nömö adongüi hängbogüro*. Korea institute of child care and education, Vol. 58, 2017. Dostupné z: http://www.kicce.re.kr/mobile/bbs/bbs_download.jsp?idx=22756&filename=etc011497856191560.pdf&download=h&code=etc01&idx=22756

BOROWIEC, Steven. *World News: Asia: Seoul Sees Increase in Abandoned Babies*. The Wall Street Journal Asia. 2013, s. 7.

BYUNG, HunChun. *Adoption and Korea*. Child Welfare League of America, vol. 68/2: 255-260. 1989

DEUHLER, Martina. *The Confucian transformation of Korea: a study of society and ideology*. Cambridge (Mass.): Council on East Asian Studies, Harvard University, 1992. Harvard-Yenching Institute monograph series. ISBN 0-674-16089-4

HÜBINETTE, Tobias. *Comforting an orphaned nation: representations of international adoption and adopted Koreans in Korean popular culture*. Seoul: Jimoondang, c2006. Korean studies series. ISBN 89-88095-95-2.

HÜBINETTE, Tobias. *The adoption issue in Korea: Diaspora politics in the age of globalization*. The Stockholm Journal of East Asian Studies. 2002, č. 12, s. 141-153. Dostupné z: http://www.tobiashubINETTE.se/the_adoption_issue.pdf

CHANG, Paul Y. a Andrea Kim CAVICCHI. *Claiming Rights: Organizational and Discursive Strategies of the Korean Adoptee and Unwed Mothers Movement*. Korea Observer. 2015, roč. 46, č. 1, s. 145–180. ISSN 00233919.

KIM, Hosu. *The Biopolitics of Transnational Adoption in South Korea Preemption and the Governance of Single Birthmothers*. Body & Society [online]. 2015, roč. 21, č. 1, s. 58–89. ISSN 1357-034X, 1460-3632. Dostupné z: doi:10.1177/1357034X14533596

KIM, Jung-Woo, Lynne MCPHERSON a Kyu-taik SUNG. *Discussion: Alternatives to international adoption: Emotional issues in the Korean cultural context*. Children and Youth Services Review [online]. 2015, roč. 52, s. 167–173. ISSN 0190-7409. Dostupné z: doi:10.1016/j.childyouth.2014.11.003

KIM, Jung-Woo a Terry HENDERSON. *History of the Care of Displaced Children in Korea*. Asian Social Work and Policy Review [online]. 2008, roč. 2, č. 1, s. 13–29. ISSN 1753-1411. Dostupné z: doi:10.1111/j.1753-1411.2008.00007.x

KIM, Sook K. *Abandoned Babies: The Backlash of South Korea's Special Adoption Act*. Washington International Law Journal. 2015, roč. 24, č. 3, s. 709–725. ISSN 23770872.

LEE, Bong Joo. *Adoption in Korea: current status and future prospects*. International Journal of Social Welfare [online]. 2007, roč. 16, č. 1, s. 75–83. ISSN 1468-2397. Dostupné z: doi:10.1111/j.1468-2397.2006.00421.x

PETERSON, Mark. *The Adoption Dilemma in Traditional Korea*. Transactions of the Korea Branch of the Royal Asiatic Society 53: 59-68, 1978

PETERSON, Mark. *Adoption in Korean genealogies: Continuation of lineage*. Korea Journal 14 (1), 28-35, 1974

PETERSON, Mark. *Some Korean attitudes toward adoption*. Korea Journal 17 (12), 28-31, 1977

REGISTER, Gary A. Warner. *The Orange County. Korea adopts a new policy*. [EVENING Edition]. 1990, s. K01.

YOUDE, Jeremy. *Shame, ontological insecurity and intercountry adoption*. Cambridge Review of International Affairs. 2014, roč. 27, č. 3, s. 424. ISSN 09557571.

ANONYMOUS. *Pity the children; South Korea's orphans*. The Economist. 2015, roč. 415, č. 8939, s. 31–32. ISSN 00130613.

Why adoptions are so rare in South Korea: The Economist explains. The Economist (Online)[online].2015[vid. 2016-05-04].Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/1685021605/abstract/9D8940B284F74E68PQ/4>

Seznam tabulek

1 Počet domácích a zahraničních adopcí	45
2 Množství dětí v systému a jejich původ	48
3 Jaký máte názor na adopci?	54
4 Důvod proč byste neadoptoval/a	55
5 Důvod pro adopci	56
6 Jak důležité je mít potomka	58
7 Důvod respondentů pro adopci	59
8 Svolnost k adopci	59
9 Proč se Korejci adopcím vyhýbají	60
10 Preferovaný způsob adopce	61
11 Preferovaný věk adoptovaného dítěte	61
12 Preferované pohlaví	62
13 Otevřenost/uzavřenost v informaci o adopci	63
14 Zájem o adopci	66
15 Obavy z adopce	66
16 Co je pro Vás nejdůležitější informace o dítěti	67
17 Preference pohlaví adoptovaného dítěte	67
18 Preferovaný počet adoptovaných dětí	68
19 Preference věku adoptovaného dítěte	68
20 Způsob provedení adopce	68
21 Jaká změna by byla nejvíce vítána?	69

Přílohy

Umístění tabulek v originálním souboru průzkumu veřejného mínění z roku 2010:

Číslo tabulky	Otázka	Strana
5-1	Obecné informace o respondentech	92
5-3	Jak důležité je mít potomka	95
5-4	Co pro vás znamená rodina?	97
5-5	Důvod lidí k adopci	99
5-6	Svolnost k adopci	101
5-7	Proč se Korejci adoptcím vyhýbají	103
5-11	Preferovaný způsob adopce	108
5-12	Preferovaný věk adoptovaného dítěte	110
5-13	Preferované pohlaví	112
5-15	Otevřenost/uzavřenost v informaci o adopci	115
5-18		120
5-19		121
5-31	Měli by adoptce do zahraničí pokračovat nebo ne?	138
5-35,36	Porovnání chtěných změn se změnou zákona	154,146